

3 — 1983 sep

sydasien

10 kr

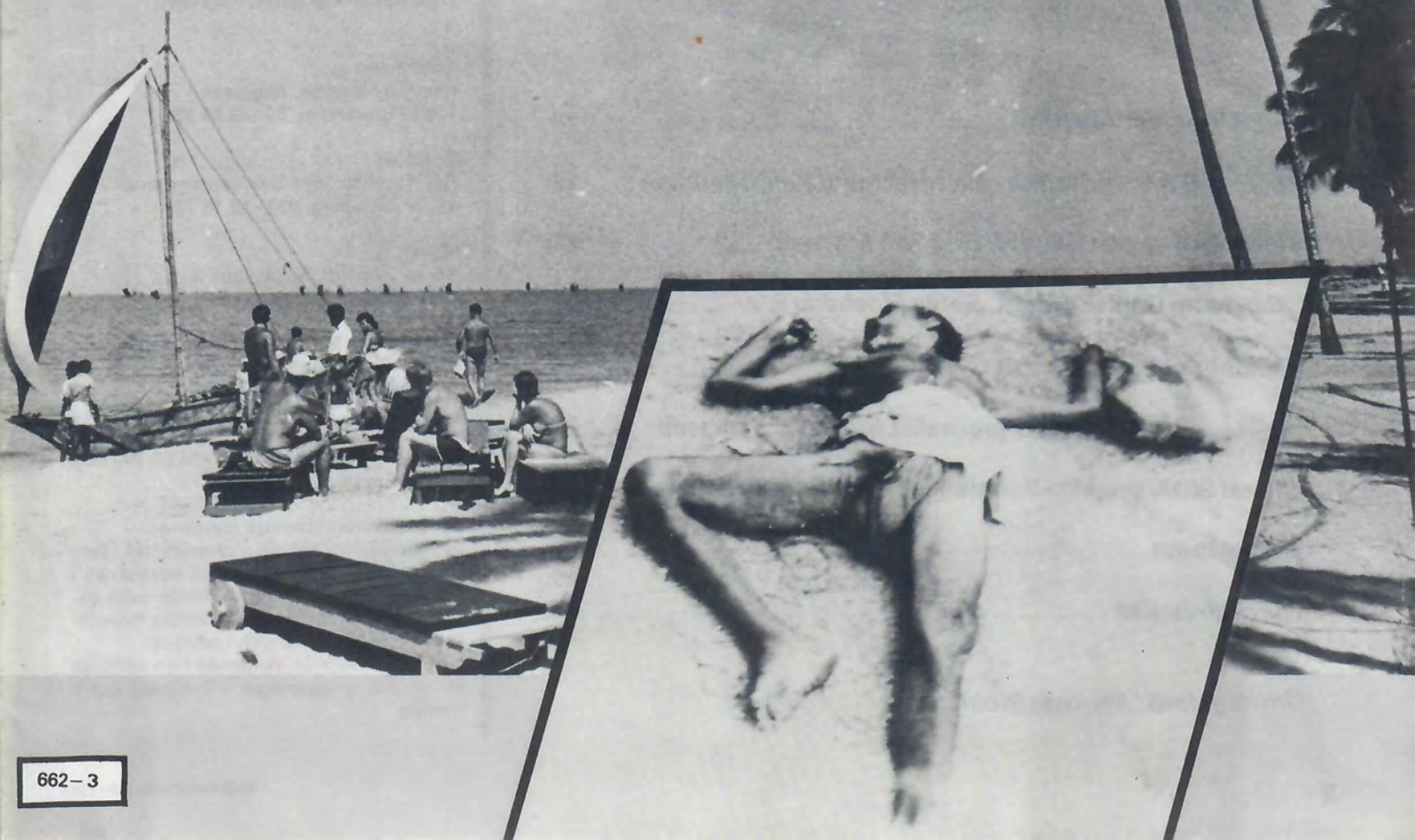
sydasien

bulletinen

BOX 1142, 221 05 LUND

Sri Lanka

— det förlorade
paradiset

Sydasiabulletinen 3 – 1983 sep årgång 7

INNEHÅLL:

Ledare 3

Sri Lanka :

En nation i sönderfall *Thomas Bibin* 4

Våldet i Sri Lanka – vem bär skulden? *Thomas Bibin* 5

Första tamilfyktingen erkänd *Per Almqvist* 12

Sri Lanka: Intervju med David Selbourne *Thomas Bibin* ... 14

Indisk krönika *Ajit Roy* 17

Phoolan Devi – en indisk rövardrottning *Kalle Kjellman* ... 18

Mellan Nehru och Gandhi *Stig Toft Madsen* 21

Stockholm i indiska ögon *Satya Mocharla* 24

Gandhi-debatten fortsatt 26

Intervju med pakistansk journalist *Birgitta Johansson* 28

Om ett SIDA-projekt i Bangladesh *Erni Friholt* 30

Recensioner 33

Nyhetsöversikt 34

Omslagsfoto: *Thomas Bibin*

Sydasiabulletinen

Box 1625

221 01 LUND

Besöksadress: Råbygatan 5 (Lars Eklund)

Telefon: 046 – 13 35 68

Teknisk redaktör: Lars Eklund

Ansvarig utgivare: Thomas Bibin

Tryck: Infotryck ab, Malmö 1983

Register: PROGEK, Göteborg

ISSN 0347 – 5182

Sydasiabulletinen ges ut fyra gånger per år. Redaktionen växlar mellan Stockholm, Göteborg och Skåne.

Detta nummer ansvarar Stockholmsgruppen för.

Nästa nummer görs i Göteborg och utkommer i december. Artiklar, debattinlägg m m är välkomna.

Manusstopp: 26/10 1983. (Adress: se ovan).

Prenumeration kostar 40 kr för fyra nummer (ett år). Institutioner får betala 60 kr. Vi är mycket tacksamma för stödprenumeration 100 kr. Vill man ha sig tillsänt ett enstaka nummer så kostar det 10 kr. Lösnummerpris likaså 10 kr.

Postgiro: 79 54 96–9 Sydasiabulletinen.

Kontaktpersoner för Sydasiakommittéerna:

Stockholm:

Hammett Murphy, Råggatan 1
116 59 Stockholm, 08–43 59 37

Göteborg:

Thomas Bibin, Erik Dahlbergsgatan 27 A,
411 31 Göteborg, 031–16 15 12

Skåne:

Göran Djurfeldt, Kullavägen 3,
232 02 Åkarp, 040–46 08 95

Uppsala:

Anders Forsberg, Fänkålgatan 3,
754 47 Uppsala, 018–25 47 27

Danmark:

Kate Holloway, Burmeistergade 27, DK-1429
Köpenhamn K, 01–54 56 11

Sydasiakommittéernas plattform:

Sydasiakommittéerna i Sverige har som mål att sprida information om situationen i Sydasiens och att stödja de krafter som bekämpar imperialismen, det politiska förtrycket och underutvecklingen i området.

Kommittéerna är fristående från politiska partier och grupperingar i Sydasiens och i Sverige.

Sri Lanka – rashets i regimens tjänst

Den senaste tidens blodiga överfall på tamilerna i Sri Lanka blev en länge förutsedd och alltmera öppen upptrappning av våldet och motsättningarna mellan de två folkgrupperna i landet, singaleser och tamiler. Juli-händelserna är resultatet av de allt intensivare förföljelserna mot denna c:a 20-procentiga minoritet som den konservativa singalesiska regeringen under president Jayewardene utövat genom godtyckliga arresteringar, dödsskjutningar och tortyr, utförd såväl på polisstationer som i arméläger. En bidragande orsak till övergreppen är Colombo-regeringens oförmåga att handskas med de unga tamiler som i sin desperation tar till våldet för att nå det mål alltfler tamiler anser oundvikligt – ett fritt Tamil-land (Tamil Eelam).

Sydasienskommitteerna i Sverige tar inte ställning för detta mål, men har blivit alltmer upprörda över Colombo-regeringens sätt att hantera problemet. I ett brev till utrikesminister Bodström i juli i år riktar Sydasienskommitteerna en rad frågor till den svenska regeringen. Erkänner den svenska regeringen att tortyr och andra övergrepp mot tamilerna förekommer? Tänker regeringen ta upp detta med Sri Lanka eller i internationella fora? På vilket sätt kommer den sedan ett par år akuta situationen att återspeglas i det snabbt växande biståndet till Sri Lanka? Frågan om Sverige kommer att ge tamilska flyktingar politisk flyktingstatus har nyligen och sent om sidor besvarats med ja, i och med att fallet Tissaveerasingham avgjorts och politisk asyl beviljats.

När det gäller de andra frågorna dröjer det med svaret. Sydasiensbulletinen anser att det vore en biståndspolitisk cynism om den samarbetsgrund som biståndet utgör inte utnyttjades för att påverka Sri Lankas regering att söka konstruktiva vägar till lösning av konflikten än dem man hittills besträvt. Betydande biståndsresurser bör riktas in på att förbättra förhållanden för eftersatta tamilgrupper, i synnerhet bland plantage-tamilerna. Kan man inte visa att så är fallet bör biståndet omprövas.

Detta nummer av bulletinen innehåller såväl färsk rapportering om sommarens händelser som artiklar och intervjuer som speglar konfliktens djupare och historiska rötter. De förmedlar en djupt pessimistisk bild där hat och rasism nått ända upp i statsledningen. Ett inbördeskrig hotar uppenbart om inte Colombo-regeringen besinnar sig.

Zia-ul-Haq sitter löst

Mer hoppigivande är den alltmer organiserade och enade kampen mot Zia-ul-Haqs militär-diktatur i Pakistan. Rörelsen för Återinförande av Demokrati (MRD) har på några få år lyckats samla de flesta oppositionspartier i en bred front. Lyckas man att sprida rörelsen utanför basområdet i Sind kommer generalen att befinna sig i ett utomordentligt trängt läge.

Även om USA kommer att göra sitt yttersta för att hålla Zia:s vacklande regim vid makten är det inte orimligt att redan nu börja fundera över den form pakistansk inrikespolitik kommer att ta sig efter generalens fall. Pakistan People's Party är den största organisationen i MRD, som i övrigt består av partier och grupper från hela den politiska skalan. Stora grupper av väljare har inte glömt PPP:s svek under dess senaste regeringsperiod. Partiet har knappast radikaliserats under de

Basar-kvarteret Pettah i Colombo är så gott som totalförstört. Här verkade huvudsakligen tamilska köpmän, och det var väl känt att kraven på en separat tamil-stat hade föga fotfäste i de kretsarna.

Foto: Jetta Buch

gångna åren och inte heller kan man peka på att några verkliga vänsteralternativ växt fram. De regionala motsättningarna har inte minskat och situationen i Afghanistan kommer fortfarande att sätta gränser för vilka alternativ i pakistansk politik som kommer att tolereras av USA. En del av dessa aspekter tas upp i den intervju med en pakistansk journalist som publiceras i det här numret.

Övriga inslag

I övrigt bjuder numret på ett porträtt av den indiska rövardrottningen Phoolan Devi som i årtionden härjat på den indiska landsbygden. Också om Indiens verkliga rövrådrottning, Indira Gandhi, har vi ett par inslag, bl a en kort rapport från hennes besök i Danmark i juni. Och slutligen återkommer vi till filmen om Gandhi och den bild av honom, Indien och den brittiska kolonialtiden som den förmedlar. En debatt som vi hoppas ska fortsätta.

I ett kåseri funderar indiskan Satya Mocharla över skillnader i svenskt och indiskt liv – och död.

I en lång artikel om ett SIDA-stött projekt i Bangladesh får vi ånyo bekräftat hur viktigt ländervalet är för att svenskt bistånd ska kunna uppnå de mål som riksdagen fastställt. Även de bästa intentioner blir knappt mer än naivitet och fromma förhoppningar under rådande politiska och sociala förhållanden, och mera till nackdel än till fördel för dem som skulle gynnas – de fattiga.

Sri Lanka — en nation i sönderfall

Under våren och sommaren har de djupa motsättningarna mellan den tamilska minoriteten i de norra och östra delarna av Sri Lanka och den singalesiska majoriteten kulminerat i en våg av våld och övergrepp. Bilden av Sri Lanka som ett fredligt och idylliskt semesterparadis har slutgiltigt rivits sönder. På de följande sidorna ger Thomas Bibin en detaljerad skildring av de senaste månadernas tragiska händelseförlopp, den historiska och politiska bakgrunden och omvärldens reaktioner.

Text: Thomas Bibin

Händelseförlopp dag för dag

Provokation mot flyktinghjälpare

Den 14/3 bränner regeringstjänstemän ner ett flyktingläger i Pankulam nära hamnstaden Trincomalee. Lägre betoddes av plantagetamiler som flytt från högländerna efter förföljelserna 1977 och 1981. När lägerinvånarna kom till polisen för att göra anmälan miss-handlades fem av dem svårt på polisstationen.

Angreppet på flyktinglägret visade sig vara upptakten till en större attack mot den organisation, Gandhiyam, som bedrev hjälparbete bland flyktingar i totalt 36 läger. Den 6–7/4 gjorde polis och militär en razzia mot Gandhiyam, beslagtogs pärmar och arkivmaterial, stängde organisationens kontor och arresterade ledningen. Ordförande David och sekreteraren Rajasundaram togs till Welikade-fängelset i Colombo där båda torterades svårt för att slutligen mördas tillsammans med ytterligare 54 tamil-fångar under pogromen den sista veckan i juli.

Nya lagövergrepp mot tamilerna

Den 4/6 antas en ny säkerhetslag som ger armén och polisen rätt att gå fria från ansvar för dödsfall bland misstänkta terrorister. Lagen befriar från såväl obduktion som annat rättsligt efterspel, och säkerhetsstyrkorna befrias också från ansvar att meddela anhöriga om dödsfallen.

Senare i juni stängs tamilernas två tidningar, tvådagartidningen Suthandran (tamil) och veckotidningen Saturday Review (engelska). Därmed saknar tamilerna i Sri Lanka helt ett eget medium för att få kunskap om vad som händer i landet och i världen.

Vågen av mord på tamiler kulminerar

Fientligheterna mot tamilerna trappas upp i början av juni när säkerhetsstyrkor förstör baren i staden Vavuniya, bränner ner inrättningar tillhöriga Gandhiyam och tillåter singalesiska folkhopar i Trincomalee att trots utgångsförbud attackera tamiler och deras egendom. 14 tamiler lynchades till döds i området under juni månad. Rapporter berättar att säkerhetsstyrkorna hjälpt till att transportera uppretade singaleser till tamilområden under utgångsförbuden.

Våldet mot tamilerna flammar upp på allvar sedan säkerhetsstyrkor i Jaffna våldtagit och kidnappat tre flickor den 22/7 och separatister dödat 13 soldater i en sprängattack den 23/7 i Jaffna.

Den 24/7 inleds massförstörelsen och massmorden på tamiler i Colombo-boområdet. Mordbrännarna hade med sig listor över attackmål när de drog genom stadens gator. Många sinsemellan oberoende källor, däribland den svenske tf-ambassadören Ulf Sörmark, har rapporterat att polis och militär inte gjorde något för att stoppa mordbrandsvågen. Tamil-delarna av Colombo förvandlades till rykande ruiner och liken samlades i högar. Också den indiska legationen och dess tjänstemäns bostäder attackerades.

I Sri Lankas bäst bevakade fängelse, Welikade-fängelset i Colombo, mördades totalt 56 tamiler den 25 och 27/7, däribland ett flertal medborgarrättskämpar som på mycket lösa grunder arresterats enligt den ökända terroristlagen. David och Rajasundaram fanns bland offren liksom tre kristna präster och två dödsdömda ynglingar, Kuttu-

mani och Jegan. De två var fö dömda enbart på egna erkännanden framtagna under tortyr.

Mordbrandsvågen sprider sig snabbt till Kandy, Matale, Badulla, Gampola, Nawalapitya och Bandarawela där de flesta offren är plantagetamiler som alltid stått helt utanför kraven på en separat stat. Den 26–27/7 går säkerhetsstyrkorna till attack i Jaffna och lämnar ett hundratal döda efter sig. Den 26/7 går marinsoldater bärsärkargång i Trincomalee och bränner ner 200 hus och dödar 300 människor (Högst en! säger regeringen i Colombo). Invånarna i ett flyktingläger fraktas bort på lastbilar och de har inte återfunnits.

Förföljelserna fortsätter, om än i mindre skala, under hela den första veckan i augusti.

Den 26/7 inför regeringen total censur på all lokal och internationell nyhetsförmedling. Den 31/7 förbjuder regeringen tre vänsterpartier, JVP, N SSP och CP. Ett stort antal personer i fra CP:s ledning arresteras. Andra går under jorden. Den 5/8 förbjuds all politisk verksamhet som innefattar kravet på en separat stat för tamilerna. Därmed är det största oppositionspartiet TULF oskadliggjort och UNP (regeringspartiet) nästan ensam representerat i parlamentet.

Den lankesiska regeringen bedömde antalet dödade fram till omkring den 11/8 till minst 315 och att antalet flyktingar i Colombo som mest var 90 000. TULF:s ledare A Amirthalingam uppgav den 14/8 antalet dödade tamiler till 2 000.

Colombo-regeringen har själv största skulden

Ansvaret för den totala likgiltigheten inför tamilernas utsatthet faller mycket tungt på den sittande regeringen i Sri Lanka. Sen må man ropa om terroristdåd, internationella sammansvärjningar och egna eftergifter i all oändlighet. Ty den singalesiska principfastheten och hårdheten gentemot tamilerna har under hela självständighetstiden varit ett bärande element i konsten att nå politisk makt i Colombo.

Det finns kanske en risk för att vi i det lilla välinformerade och rättänkande Sverige blir blaserade på krig, folkmord och rättsövergrepp i andra länder.

Men när ofärden drabbar dina närstående eller deras familjer, dina vänners vänner – då står du kanske där med din sorg eller besvikelse över att du inte förmådde, kunde göra något i tid. Över ett avstånd och tid ibland får oss att framstå som patienter i en skyddad verkstad, på sin höjd i stånd att ge tröst åt de offer som når fram till oss. Men vanmakten och förbittringen blir vi inte kvitt.

Det här är naturligtvis vad som har hänt många människor med Sri Lanka-kontakter under och efter sommarens våldsorgier mot tamilerna. Naturliga – och dagliga – samtal från lankesiska vänner som i desperation undrat om vi inte kan förmå den svenska ambassaden att ta reda på och rädda släktingar,

besked om att Rajasundaram var ett av de oskyldiga offren i fängelsemorden, att Sivalingam bränts inne med sin familj, att ingen kunnat ta reda på om Paul klarat sig nu när förföljelserna spridit sig till plantagearbetardistriktet, att AT:s bror är försvunnen sedan mobben bränt ner större delen av Nawalapitya, att vi inte kan få veta mycket eftersom myndigheterna tagit monopol på all information in och ut ur Sri Lanka, att den och den varit synlig i ett flyktingläger...

Fakta i målet

Fakta i målet, i den mån man kan tala om fakta när det gäller uppgifter från den lankesiska regeringen, de är att skadorna bara inom näringslivet belöper sig till minst 640 miljoner kronor. Ett hundratal fabriker och verkstäder med minst 13 000 anställda har drabbats. 18 000 hem är förstörda och 100 000 människor

hemlösa. Flyktingarna fraktas i skytteltrafik till Jaffna-området där det inte finns något för dem att leva på utöver ett visst mått av säkerhet gentemot de mordiska hoparna i söder.

Dödstalen stiger för varje gång man hör dem, och enligt senaste uppgifter (omkr 20/8) har minst 380 tamiler dödsdömda. TULF-ledaren uppger att han uppskattar antalet döda till 2 000.

Bär då någon ansvaret, någon utöver de som fysiskt deltog i lynchningen av människor som råkade tillhöra fel ras?

Tamil Tigers

Ett visst mått av ansvar ligger naturligtvis hos *Tamil Tigers*, Frihetstigrarna, som bl a ägnat sig åt att råna banker och skjuta ner säkerhetsmän och politiker under de senaste sju åren. De kan inte ens försvara sig med att det föreligger en "revolutionär situation" eftersom

det saknas såväl organisation som medvetenhet hos tamilbefolkningen för en väpnad kamp för ett fritt *Eelam* (en tamilstat). 99 procent av tamilerna (och 100 procent av plantagearbetarna) är dessutom oövertygade, vilket delvis förklarar de framgångar som singaleshopar och säkerhetsstyrkor haft under åren när det gäller att lemlästa och döda tamiler.

Tigrarnas aktioner har närmast fungerat som den förevändning eller den utlösande faktor som legat bakom våldet från befolkningsmajoritetens sida. Och enligt terroristisk filosofi kan det vara just detta som tigrarna velat åstadkomma: en provokation för att förmå den singalesiska staten och övermakten att än tydligare visa sitt rätta ansikte.

Det är i så fall inte utan att de lyckats. Och man ska inte underskatta det stöd som vanligt folk bland tamilerna gett *tigrarna*, om än passivt. Dessutom har det ökade våldet från statsmakterna säkerligen ökat tillströmningen till tigerrörelsen.

Men någon gerilla i egentlig mening är det inte fråga om, och det är svårt att finna något försvar för deras våldsaktioner.

En egen stat

Kravet på en separat tamilstat i de norra och nordöstra delarna av Sri Lanka är inte bara Frihetstigrarnas. Det har också hela tiden varit huvudkravet för det mera moderata och fredligt arbetande TULF, Tamilernas Förenade Befrielsefront. TULF fick ett starkt stöd bland tamilerna i 1977 års parlamentsval och man blev to m det största oppositionspartiet i parlamentet.

Men TULF (och än mindre Frihetstigrarna) har aldrig lagt fram någon konkret plan för hur ett *Eelam*, dvs en separat tamilstat, skulle skapas och fungera. Colombo-regeringens argument att landet är för litet är svårt att avvisa.

Idag får man inte längre resa sig upp och kräva *Eelam*. Parlamentet beslutade den 5 augusti att den som arbetar för det kravet, hur fredligt det än sker – och TULF har hela tiden arbetat med fredliga medel – han eller hon straffas med yrkesförbud, förlust av sin egendom och berövande av sina medborgerliga rättigheter. Därmed är TULF i praktiken oskadliggjort och det finns knappast något mer kvar hos tamilerna att förbjuda.

Men som situationen har utvecklat sig de senaste sju åren så finns det knappast någon annan utväg än åtminstone något slags kommunalt självstyre. Förhandlingar och sådana förslag har också förts, men utan att på allvar leda någonstans.

Sedan lagen om förbud mot separatistkrav kom anser sig president Jayewardene kunna gå långt, trots det in-

flammerade läget. I en indisk tidningsintervju den 18/8 säger han att tamilminoriteten måste göra avbön innan han ens vill sätta sig ner och förhandla med dem om den senaste tidens utveckling. TULF-ledaren Amirthalingam, som nu befinner sig i Indien, säger att det kan inte bli några förhandlingar om ena parten ska ställa upp förhandsvillkor.

Beslutet att förbjuda separatistkraven bland tamilerna innebär i praktiken att president Jayewardene inte längre har någon motpart bland de lankesiska tamilerna att förhandla med.

Det är ett mycket dåligt omen inför framtiden.

Terrorist-lagar

Ingen regering i Colombo har arbetat på en försoning mellan singaleser och tamiler. Förhållandet folkgrupperna emellan har stadigt försämrats för att kulminera i en serie våldsamheter under den konservativa UNP-regeringen åren 1977, 1981 och nu 1983.

President Jayewardene har under sina dryga sex år vid makten framstått som återhållsam i rasfrågor, och han har to m gett åthutningar åt partifolk som han tycker gått för långt. Men det har inte hindrat hans regering från att under åren genomföra en rad åtgärder gentemot tamilerna. Framför allt har man underlåtit att ta itu med säkerhets-

styrkornas våldsregemente i Jaffna-området och med oen alltmer utbredda tortyren av tamiler.

Den terroristlag som antogs 1979 har påskyndat denna utveckling. Den lagen har inte i ett enda fall använts mot någon singales, och den har starkt kritiserats av en enig internationell opinion. Skälet är att den i viktiga avseenden liknar Sydafrikas motsvarighet eftersom den bl a godtar varje form av erkännande som bindande bevis i rättegång. Lagen ger också möjlighet till arrestering i 18 månader utan anklagelse och utan möjlighet att få tillgång till rättshjälp eller att få träffa någon familjemedlem. Lagen var också retroaktiv när den kom.

Såväl Internationella Juristkommissionen som Amnesty International har kritiserat lagen, inte minst för att den snarast fungerar som en inbjudan till tortyr och andra rättsövergrepp.

Ingreppen i våras mot flyktinghjälpororganisationen Gandhiyam förebådade sommarens våldsorgier. När sedan regeringen i början av juni i år antog en lag som gav säkerhetsstyrkorna rätt att låta döda kroppar försvinna utan krav på obduktion eller rättsligt efterspel så anade många de snabbt tilltagande övergreppen mot tamilerna. Infernot dröjde mindre än två månader.

Ett stort antal vittnen har berättat att polis och militär vid olika tillfällen an-

Bara ytterväggarna kvar av en tamil-ägd affär på Galle Road i Colombo. I dessa trakter sågs mobben gå med röstlängder och andra listor under sina dödsodysseyer. Mordbrandsvågen var väl organiserad. Foto: Jetta Buch

tingen fungerat som passiva åskådare till morderna eller själva deltagit aktivt i dessa. Det står också klart att UNP-folk varit aktiva på olika plan under upploppen. President Jayewardene själv har anklagat en icke närmare definierad grupp samt delar av de väpnade styrkorna för att ha legat bakom upploppen. Han har också anklagat "en främmande makt" (Sovjet) för att ytterst ligga bakom. Men det kan fog antas att han framför denna anklagelse för att vinna stöd hos västmakterna för den händelse han inte längre skulle klara av situationen. Det yttersta syftet med mordvägen, har han sagt, var att kasta UNP-regeringen över ända.

Öppen rasism

Beslutet att förbjuda de tre vänsterpartierna JVP, CP och NSSP möttes av den förra regeringschefen Bandaranaike (SLFP) med den syrliga kommentaren att det väl ändå var att gå väl långt för att få fram syndabocker. Och då ska man minnas att SLFP knappast hävdade en försönligare inställning till tamilerna än det nuvarande regeringspartiet. Förbudet mot de tre partierna är alltså närmast att se som ännu ett försök att vinna stöd i väst och möjligen som ett sätt att bli av med en del av oppositionen.

Inte ens i denna mörka tid har UNP-regeringen haft utrymme för att beklaga de dödade tamilerna eller att tala om försoning. Presidenten har visserligen uttryckt sin "gränslösa sorg" över våldet men utan att låta sig själv eller sitt folk ta ansvaret. Tvärtom uttryckte han mitt under oroligheterna att "det singalesiska folket har en naturlig önskan att förhindra en delning av landet". Vilken önskan det tamilska folket har nämnde han inte, men väl att Sri Lanka varit "ett" i 2500 år. Varje lankesisk grundskolelev vet att det sista av de tre fria kungadömena i Sri Lanka föll så sent som 1815.

Många har undrat hur långt tamilerna och regeringsmedlemmen S Thondaman ska följa rasismen i statsledningen utan att ta till orda. Thondaman leder plantagearbetarnas största fackförening CWC och "köptes över" från TULF av UNP inför 1977 års val. Det är idag inte längre någon hemlighet att Thondaman är upprörd över vissa UNP-ledamöters öppna rasism i parlamentsarbetet.

35 års underlåtenhetsförsyndelser, en rad lagar som står i strid med FN:s och andra konventioners principer samt den öppna rasismen inom stora delar av UNP gör att ansvaret för den senaste tidens händelser vilar tungt på president Jayewardene och hans regering.

Det borde i detta läge vara en viktig uppgift för den internationella opinionen att med största skärpa mana regeringen i Colombo till besinning.

Ingen fara för svenska biståndsarbetare: "Singaleserna skjuter bara på tamiler" rapporterar lugnande den svenska ambassaden i Colombo. Foto: T. Bibin

Colombo utan ansvar

Den svenska regeringen går mot strömmen

Redan under mordvägens första vecka tog Sydasiabulletinen kontakt med den svenska regeringen (Utrikesdepartementet) för att förmå den till ett uttalande eller en vädjan om besinning till Colomboregeringen. Det enda besked vi fick då var att "man följer utvecklingen i Sri Lanka med största noggrannhet".

I slutet av den veckan (den 31/7) uttalar sig dock den tillförordnade svenske ambassadören i Colombo, Ulf Sörmark, för en kvällstidning. Han säger bla att den singalesiska folkmajoriteten bara angriper tamilerna (så svenska biståndsarbetare och affärsmän behöver inte oroa sig). Och han tillägger:

"Polis och militär uppträder mycket passivt. De ser genom fingrarna med förföljelsen av tamiler och plundringen av deras egendom."

Trots att man således knappast är okunnig om utvecklingen i Sri Lanka, och trots nära fyra veckors påstötningar anser inte den svenska regeringen att man vill ge någon kommentar till vad som hänt i örket.

Men genom UD-pressbyråns Claes Jernaues låter kabinetssekreterare Pierre Schori i stället meddela:

"Det senaste våldet i Sri Lanka ser vi som strider mellan två befolkningsgrupper där regeringen i Colombo inte har något ansvar. Situationen har icke skapats genom Colombo-regeringens agerande."

Sydasiabulletinen har inte lyckats finna förklaringen till denna blunder från den svenska regeringens sida.

SIDA-ledningen:

Inga förändringar i biståndet!

Sida-chefen Anders Forse kan idag inte se några ändringar i det svenska biståndet till Sri Lanka med anledning av den senaste tidens händelser. Just nu håller man på med att ta fram Sida:s anslagsframställning för det kommande budgetåret 1984/85.

— Vi kommer förmodligen att skriva om dessa händelser i själva anslagsframställningen, men det påverkar inte de förslag vi kommer att utforma. Alla våra förslag är beroende av händelser vars följderna vi inte kan överblicka vid petitatillfället, säger Forse.

— Kan du se något på längre sikt?

— Nej, inte just nu. Det kan vi möjligen komma på så småningom, men nu gäller det som vi kommer att skriva i petitan, dvs att SIDA:s styrelse följer utvecklingen i Sri Lanka med uppmärksamhet och oro. För dagen har det ju inte hänt något som direkt allvarligt påverkar den biståndsverksamhet vi bedriver.

— Är det riktigt att Sri Lanka är det enda land som får "påökt" inför nästa års verksamhet?

— Det kan jag inte svara på. Inte förrän petitan är publicerad.

Systematisk tortyr sedan 1979

'The Hyderabad gol'—a steel rod smeared with chilly powder

Polisvåld mot dansk journalist

Per Knudsen, korrespondent för den danska dagstidningen Information, arresterades i början av augusti i Colombo sedan han intervjuat några ledamöter av Högsta Domstolen, en av de få inrättningar som det regerande UNP ännu inte vunnit full kontroll över.

Vid arresteringen trycktes Knudsen upp mot väggen och en av säkerhetsmännen höll en kniv mot strupen på journalisten som fick veta att det inte var några problem att röja honom ur vägen. När sen Knudsen dröjde något med att uppge vilka han intervjuat så blev han slagen i bröstet.

På polisstationen blev han senare vittne till hur fångar i angränsande byggnader blev grovt misshandlade med käppar och hoprullade, våta klädesplagg. Själv förvägrades han skälet till att han arresterats och han fick inte ta kontakt med det danska konsulatet.

Några dagar senare kunde Knudsen lämna Sri Lanka, men säkerhetspolisen hade tagit ifrån honom alla hans anteckningar och kassetband.

Fördelaktig förstörelse!

— Den omfattande förstörelsen i Colombo-området ger regeringen möjlighet att rationalisera industrin, säger en snabbutredning tillsatt direkt efter juli-händelserna. Och på stadsplanekontoret i Colombo förefaller man närmast upprymda över att stans tamil-dominerade handelskvarter, Pettah, så gott som jämnades med marken. Där ser man nu sin chans att göra upp nya planer, anlägga bredare gator, brandgator (!) och parkeringsplatser.

Regeringens snabbutredning meddelar också att skadorna på fast egendom inte heller varit så omfattande som man först trott. Ändå är det ett bekymmer att skadorna på textilindustrin gjort att Sri Lanka får svårt att fylla sina exportkvoter till USA, EG och Sverige.

Exportåret för Sveriges del gick ut den 31 juli, dvs samma vecka som fabriken brändes ner. "Vi har bett Stockholm om en månads respit, och det har vi fått", säger en nöjd Vincent Pandita, ständigt sekreterare på Textilindustriministeriet.

Politiskt misstänkta utsätts sedan 1979 för systematisk tortyr av polis och militär i Sri Lanka konstaterar Amnesty International i den rapport man presenterade i början av juli i år. Och grunden för tortyren är den terroristlag man har i landet, en lag som går mycket längre än vad motsvarande lagar i Europa gör.

Amnestys kartläggning av tortyren i Sri Lanka innebär att man nu vet att den sker regelbundet och det genom att folk hängs upp på krokar uppochnervänt för att misshandlas med metallstänger, genom nålar under naglarna, införande av starka kryddor (chillies) i känsliga kroppsdelar, misshandel av könsorgan, brännmärkning och förvägran av mat och vatten under långa tider.

Amnesty menar också att grunden för tortyren står att söka i den långtgående terroristlag som kom 1979 och som utvidgades och permanentades 1982. Det är främst på två punkter som man kritiserar lagen. Dels ger den regeringen rätt att hålla folk arresterade i 18 månader, varsohelst och utan åtal, utan rätt att få träffa någon. Dels godkänner lagen varje erkännande som bevis inför rätta, alltså även erkännanden som den åtalade sen tar tillbaka (eftersom han tex varit utsatt för tortyr).

Amnesty kritiserade vidare förhållandena i armélagrens fängelser där vissa arresteranter suttit fängslade i månader, kedjade vid väggar utan motion, läkarvård eller syssla.

Dagen efter Amnesty-rapporten presenterades så avvisade den lankesiska regeringen alla anklagelser utan att gå in på sakfrågorna. "En smädelse för att beröva oss det internationella biståndet" sade ett regeringsuttalande. President Jayewardene sa någon dag senare med tydlig adress till USA att några av de viktigaste medborgarrättskämparna i Sri Lanka (vilka omnämns i Amnesty-rapporten) är kommunister.

Sri Lanka FAKTARUTA

Det sittande parlamentets mandatfördelning

(enligt 1977 års val, förlängt genom folkomröstning till 1989)

UNP	139 platser
TULF	18 platser
SLFP	8 platser
Obero.	3 platser
totalt	168 platser

Folkgrupper (1971)

singaleser	72%
lankesiska tamiler	11%
indiska tamiler	9%
muslimer	7%
övriga	1%

Svenskt bistånd (mkr)

1975/76	35
76/77	50
77/78	70
78/79	80
79/80	90
80/81	100
81/82	115
82/83	155
83/84	210

Partier och organisationer

UNP (United National Party), regerande högerparti som suttit i regeringen i omgångar sedan de första parlamentsvalen 1947. Ledare är presidenten i landet, J R Jayewardene.

SLFP (Sri Lanka Freedom Party), nationalistiskt parti som regerat när UNP inte gjort det. Förlorade valet 1977 efter 7 års maktinnehav. Ledare är fru Sirimavo Bandaranaike som 1980 berövades sina medborgerliga rättigheter av J R Jayewardene.

LSSP (Lanka Sama Samaja Party), reformistiskt vänsterparti som samregerade med SLFP åren 1970–75. Förlorade liksom CP alla sina parlamentsplatser i 1977 års val.

CP (Communist Party), Moskva-troget, reformistiskt vänsterparti som tidigare samregerat med SLFP. Ledare: K P de Silva. Partiet förbjöds den 31/7 1983.

NSSP (Nava Sama Samaja Party), relativt nybildat vänsterparti. Förbjöds den 31/7 1983.

JVP (Janatha Vimukthi Peramuna – Folkets befrielsefront), vänsterrörelse som slogs ner efter att ha lett ungdomsupproret 1971. Nu återuppståndet som parlamentariskt vänsterparti, lett av Rohan Wijeweera. Förbjöds den 31/7 1983.

Alla ovanstående är singalesiska partier.

TULF (Tamil United Liberation Front), borgerligt parti bland de lankesiska tamilerna. Bildades 1976 på kravet om en separat stat. Lett av A Amirthalingam. Förbjöds i praktiken den 5/8.

Tamil Tigers (Frihetstigrarna), en samling löst sammanfogade grupper bland den lankesiska tamilungdomen. Kräver separat stat och är inriktade på våldsaktioner. Ledare är bl a Prabhakaran och Uma Maheswaran. Förbudna sedan de först dök upp kring 1976.

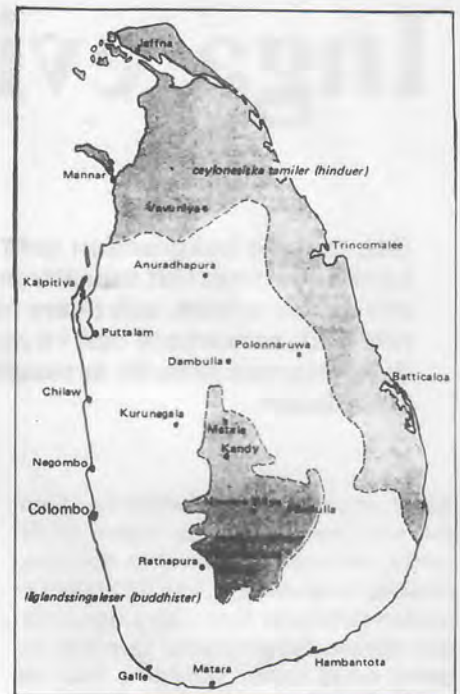
CWC (Ceylon Workers Congress), största fackförening bland plantagearbetarna, de indiska tamilerna. Ingick ursprungligen i TULF men bröt sig ur och stödde UNP i valen 1977. Ledare är S Thondaman, minister i UNP-regeringen.

Gandhiyam, hjälporganisation, driven av lankesiska tamiler med sitt arbete förlagt bland plantagetamiler som flytt singalesiska områden. I stort sett krossad under våren och sommaren 1983.

MIRJE, CRM & MDDR (Movement for Inter-Racial Justice and Equality, Civil Rights Movement and Movement for the Defence of Democratic Rights) är tre lankesiska medborgarrättsorganisationer som driver frågan om rättvisa mellan tamiler och singaleser. De är ytterst impopulära bland regeringsfolk i Colombo, och det är en tidsfråga innan de elimineras.

TIC (Tamil Information Centre), London-baserad grupp som förmedlar nyheter om läget för tamilerna i Sri Lanka till omvärlden. Adress: 11 Beulah, Rd, Thornton Heath, Surrey CR4 8JH, England (tel 01 – 653 05 06).

JSS (Jathika Sevaka Sangamaya) är den största fackföreningen i landet och regeringstrogen. Grundad och ledd av JR Jayewardene fram tills han lät utnämna sig till president i landet, därefter ledd av industriminister Cyril Mathew och bevakningsminister Gamini Dissanayake. Vissa grupper inom JSS är kända för att inte backa för fysiskt våld i den fackliga och politiska kampen.

Områden med tamilbefolkning är tonade.

Läsvärt

Resan till ön

en rapport från en studieresa med TBV till Sri Lanka i början av året. Innehåller det mest aktuella som går att få tag på om landet idag med betoning på tre ämnen: den fackliga rörelsen, det svenska damm- och kraftverksbygget i Kotmale och plantagearbetarna, de sk indiska tamilerna.

46 sidor (A4), pris 10:–. Beställes genom TBV/materialbeställningen, telefon 08-24 12 40 (eller via Syd-Asienbulletinens postgiro 795496-).

A Plea for Justice

en broschyr (på engelska) om de statslösa tamiliska plantagearbetarna i Sri Lanka.

40 sidor (A5), pris 10:–. Erhålles via Syd-Asienbulletinens postgiro 795496-9. Glöm inte ange vilken skrift beställningen gäller.

Sri Lanka-paket

ett paket av alla de bulletiner och/eller artiklar ur bulletiner som rört Sri Lanka sedan starten för tidskriften 1977. Materialet ger sammantaget en god grund för aktuella kunskaper om landet, också i en del udda frågor.

Pris 40:–. Beställes genom Syd-Asienbulletinens postgiro 795496-9, märk talongen Sri Lanka-paket.

Singaleser och tamiler:

Inga eviga konflikter!

T. B.

Den gängse bakgrunden som ges till de upprepade upploppen mellan singaleser och tamiler i Sri Lanka är att det rått mosättningar mellan folkgrupperna sedan urminnes tider. Men det finns skäl att avvisa den bilden, och nyare historisk forskning visar att man med fog kan hävda motsatsen: att det rått fred, samarbete och t o m en långtgående uppblandning mellan grupperna. Och att de senaste decenniernas rasbråk är resultatet av politikernas strävan att vinna röster och popularitet inom de egna leden.

Såväl *singaleser* som *tamiler* har kommit som invandrare från Indien till Sri Lanka, och man brukar räkna den singalesiska invandringen från 500-talet f Kr medan tamilerna kom några århundraden senare. Singaleserna kom från Indiens norra delar, tamilerna från de södra.

Från 700 till 1300-talet förekom flera tamil-invasioner, men många tamiler hade under fredliga former invandrat före dess. Kriget var dock vanliga under perioder, och det var såväl krig mellan olika singalesiska kungar som krig mellan singalesiska och tamiliska riken. Dessa konflikter är snarast att se som maktuppgörelser mellan olika dynastier, inte som krig grundade på etniska eller religiösa skillnader (singaleserna var och är buddhister, tamilerna hinduer). Båda sidors arméer hade såväl tamiler som singaleser inom sina led och kungafamiljerna var ofta uppblandade genom ingiften. Under tider av fred spred sig denna uppblandning.

Efter uppsplitande inbördeskrig och invasioner från norr runt 1200-talet så uppstod de tre kungariket som sen kom att bevaras ända fram tills dess de engelska kolonialherrarna "enade" Sri Lanka under första hälften av 1800-talet. Två var singalesriken (Kotte nära nuv. Colombo, och Kandy), ett var tamilernas rike med säte i Jaffna. Det är dessa tamiler som man idag brukar referera till som *lankesiska tamiler* (eller ceylonesiska t). De bor fra i landets norra och östra delar, men också i Colombo-området.

Det är bland de lankesiska tamilerna som kravet på en separat stat vuxit fram, och det är fra dessa tamiler som varit måltavlan för den singalesiska nationalismen. De utgör idag ca 11 procent av landets totala befolkning på 15 milj människor.

Plantage-tamilerna

Under 1980-talets senare hälft och fram

Colombo-regeringen har slagit till hårt mot de organisationer som arbetar bland de tamiliska plantagearbetarna. Foto: T. Bibin

till 1930 importerade britterna billig arbetskraft från Indien till arbetet på det som sedermera mest blev téplantager. Dessa arbetare var också tamiler, men till allra största delen kulis av orena kast, längst ner på den sociala skala. Efter att under 1800-talet mestadels migrera säsongsvis mellan Syd-Indien och Sri Lanka blev alltfler bofasta i de centrala högländernas plantageområden. 1946 bedömde en brittisk kommission att 80% av dessa sk **indiska tamiler** (eller plantagetamiler) var bofasta, och de utgjorde då ca 10% av totalbefolkningen.

Den brittiska inställningen var att de indiska tamilerna hörde hemma i Sri Lanka och att de skulle ha sina medborgarliga rättigheter där. Dessutom hade man i kolonialadministrationen haft stor

användning för de lankesiska tamilerna, som bla genom att de bodde i kustområdena tidigt "civiliserats" genom den kristna missionen och den långvariga koloniseringen (fr 1500-talet). Britterna satsade på de ceylonesiska (lankesiska) tamilerna för att kunna balansera de tidvis upproriska singaleserna.

Ingen plats för tamiler

Så när den buddhistiska väckelsen och nationalismen drog över Sri Lanka på 1940- och 50-talet var det inte bara de forna kolonialherrarna som skulle förjagas. Direkt efter landets självständighet 1947 så berövades plantagearbetartamilerna såväl rösträtt som medborgarskap, och man satte press på ett motvilligt Indien att "*ta tillbaka*" dessa tamiler.

I denna våg av nationalism fanns det inte heller plats för de lankesiska tamilerna. De skulle hindras från att ta utbildningsplatser från singaleserna, buddhismen förklarades för statsreligion och singalesiskan blev officiellt språk. Mindre nogräknade politiker hetsade mot alla "främmande element" och snart fick den singalesiska nationalismen klart rasistiska inslag. Häri ligger den troligen viktigaste orsaken till dagens konflikt mellan singaleser och tamiler. 1958 var det dags för de första riktigt allvarliga upploppen vilka lämnade hundratals döda efter sig, mest bland tamilerna.

I de första decennierna bråk mellan tamiler och singaleser deltog inte de indiska tamilerna. De levde isolerat på plantagerna, och det har aldrig funnits någon enande politisk rörelse mellan dessa och andra tamiler. Däremot lyckades den lankesiska regeringen få Indien att gå med på att ta emot 2/3 av de statslösa plantagearbetarna och ge dem medborgarskap i Indien mot att Sri Lanka gav medborgarskap åt resten. Detta avtal har löpt sen det undertecknades 1964 fram till 1981 då Indien meddelade att man ansåg det ogiltigt eftersom avtalstiden löpte ut i oktober det året. Då fanns fortfarande knappt en halv miljon statslösa plantagearbetare kvar i Sri Lanka och deras öde är än idag inte avgjort (se utförligare rapporter i tidigare nummer av Sydasiabulletinen: 1/79, 3/80, 3/81 & 2-3/82).

Fördjupade motsättningar

Inget politiskt parti i Sri Lanka har under självständighetstiden velat eller vågat sätta rasförsoning och lika rättigheter på sitt program. Motsättningarna har successivt fördjupats. I de upplopp som följde det konservativa UNP:s valseger 1977 drabbades också plantagetamilerna för första gången av de singalesiska folkhoparnas blinda ursinne.

Inför dessa de senaste parlamentsvalet hade 1976 TULF (*Tamil United Liberation Front*) bildats och kraven på en separat stat entydigt ställts upp. Trots sitt namn är dock TULF att ses som ett borgerligt parti, och tamilernas valstöd gjorde partiet till den största oppositionen i parlamentet i Colombo.

1981 var det dags för nya oroligheter. I augusti överfölls tamiler i Ratnapura och Negombo liksom plantagetamiler i högländerna. Och nu kom det för första gången fram bevis för att överfallen var noggrant planlagda av organiserade grupper bland singaleserna. I juni gick dessutom säkerhetsstyrkorna bärsärkargång i Jaffna och brände bl a ner det stora biblioteket med sina samlingar av unikt historiskt material.

Det stod från 1981 års oroligheter klart att säkerhetsstyrkorna aktivt deltog i rasbråken, att regeringspartiets ledamöter inte drog sig för rasistiska uttalanden i parlamentet och att de organiserade rasbråken i vissa fall hade sina trådar ända upp i regeringen. Spåren har fr a lett till industriminister Cyril Mathew som gjort sig ökad för sin oförsonlighet mot tamilerna.

UNP tvingades redan då, 1981, att ta avstånd från de mest extrema elementen inom partiet. En medlem uteslöts sen han krävt ett fysiskt ingripande mot TULF-ledaren Amirthalingam. Tre UNP-ledamöter i parlamentet gick med på att ur protokollet stryka vissa rasistiska uttalanden. Och statssekreteraren för regional utveckling, UNP-representant i parlamentet för det rasbråksdrabbade Ratnapura, tvingades avgå.

Under juli/augusti-morden i år har Mathew-trogna grupper setts i aktion såväl i Maradana som i Kelaniya (Colombo-förorter). Förutom att vara minister leder Cyril Mathew också den regeringstroga fackföreningen JSS vars "aktionsgrupper" redan under storstrej-

ken 1980 visade att de kunde ta till handgripligheter för att oskadliggöra politiska och fackliga motståndare.

Brev om besinning

I två brev till den lankesiska regeringen har Sydasiakommittéerna manat till besinning och en rättvis behandling av tamil-minoriteten. I det första brevet, som daterades fyra dagar före mordvågen i slutet av juli bröt ut, så förutsågs övergreppen med kuslig träffsäkerhet. Bl a så påpekades i brevet att man knappast kan vänta sig laglydighet och harmoni i ett land som låter sina säkerhetsstyrkor ostraffat begå brott mot tamilerna gång på gång.

Några dagar senare, den 26 juli, skrev Sydasiakommittéerna till utrikesminister Lennart Bodström och undrade om han (regeringen) är uppmärksam på övergreppen mot tamilerna och om den svenska regeringen tänker ta upp frågan officiellt nästans. Vidare frågades det om tamiler kan erkännas som politiska flyktingar i Sverige och om regeringen kan garantera att det svenska biståndet till Sri Lanka inte används som ett slagträ i konflikten mellan singaleser och tamiler.

Den 19/8 skickade Sydasiakommittéerna tillsammans med en rad organisationer runt om i Europa en skrivelse till Sri Lanka med krav på bl a en oberoende undersökning av den roll som partifolk (UNP) och säkerhetsstyrkor spelat i mordvågen mot tamilerna liksom av vad som egentligen hände när 56 tamiler mördades i Welikadefängelset i Colombo.

Inget av breven har ännu besvarats.

Annons

Resor är viktigt

Du kan köpa billiga flygbiljetter till de flesta platser utanför Europa och USA genom mig. Normalt har jag de lägsta priserna och fördelaktigaste villkoren i Sverige. Nedanstående exempel gäller ToR från Stockholm och i allmänhet ettårsbiljetter.

Bangkok	4875:–
Beijing	6488:–
Bombay	5000:–
Calcutta	4660:–
Colombo	4980:–
Dacca	4660:–

Delhi	4998:–
Rawalpindi	5150:–
Jakarta	5950:–
Manila	5000:–
Singapore	4800:–
Australien	9300:–
Addis Abeba	4714:–
Dar-es-Salaam	5911:–
Lusaka	6530:–
Maputo	6663:–
Nairobi	5501:–
Buenos Aires	9950:–
Havanna	4550:–
Kingston	5515:–
Mexico City	5515:–
Rio de Janeiro	8285:–
Lima	7530:–
Managua	5515:–

Litteratur och kartor:	
Kompendium om Nepal	46:–
Karta	25:–
Kathmandu & the kingdom of Nepal	40:–
Trekking in the Himalayas	45:–
Vandringskartor, inhemska	18:–
tyska	55:–
India – a travel survival kit	90:–
Kashmir, Ladakh travelguide	40:–
Kartor Indien	fr 18:–
Kartbok Indonesien	40:–
Indonesia Handbook	69:–
Bok om Bhutan	90:–

LÄS och RES Christian Jutvik

Täljö 184 00 Åkersberga 0764/639 29

Första tamilflyktingen erkänd

I Sydasiabulletinen 1/83 tog vi upp fallet Tissaveerasingham, tamilsk flykting från Sri Lanka. Efter närmare 18 månaders ängslig väntan har han nu äntligen fått politisk asyl i Sverige. Därmed har den politiska och rasmässiga förföljelsen och den växande rättssäkerheten i Sri Lanka gjorts uppenbar även på svenskt officiellt håll.

Per Almqvist

Tissaveerasingham tvingades lämna Sri Lanka i januari 1980 och reste då till Västtyskland, där han av rädsla för att bli återsänd till Sri Lanka till att börja med inte ansökte om asyl utan sökte vanligt uppehållstillstånd. Trots att hans egentliga skäl framkom så småningom malde myndighetsmaskineriet vidare utan att man lyckades fatta beslut om han skulle få stanna i Västtyskland. Måhända omfattar de västtyska myndigheterna den glättade bild av Sri Lanka som semesterparadis som är alltför vanlig inte minst i Sverige.

Tissaveerasingham ansåg sig inte kunna vänta hur länge som helst, utan reste i början av 1982 till Sverige och ansökte om asyl här.

Det finns en princip i det internationella flyktingarbetet som de flesta länder håller väldigt strikt på; regeln om första assylland. Den innebär att så snart en person lämnat sitt hemland av politiska skäl förväntas han i det första land han kommer till ansöka om det landets skydd (asyl). Under den byråkratiska process detta ofta innebär anser övriga länders immigrationsmyndigheter att hans ärende inte kan prövas. Det kan ju tänkas att flyktingen får asyl i det första landet och alltså inte är i behov av vidare skydd. Detta är en sedan länge hävdvunnen princip och skulle säkert fungera om länderna kunde kommunicera med varandra på ett fritt och förtroendefullt sätt. Det är dock inte ovanligt att ett land medvetet förhåller ett ärende därför att man hoppas att något annat land, till vilket flyktingen under tiden rest, ska pröva frågan om asyl.

Så när Tissaveerasingham kom till Sverige vidtog en omfattande korrespondens med de tyska myndigheterna under nästan ett års tid (!). Invandrarverket försökte få besked – enligt principen om första assylland – om hur man i Västtyskland såg på Tissaveerasinghams fall; om asyl kunde komma ifråga, om hur man såg på risken att återsända tamiler till Sri Lanka etc.

De tyska myndigheternas tystnad ledde till slut till att man inte ansåg sig kunna vänta längre utan gav honom tillstånd att stanna i Sverige som flykting.

Tissaveerasinghams fall illustrerar hur regler, prestige och lurpassande

STATENS INVANDRARVERK

Telefon 011/10 88 00
Box 6113, 800 06 Norrköping

MEDDELANDE om beslut

Handläggare GÖRAN GABRIELSON	83-07-11	Utlåtningsdag 1983-07-08	3-440537-3	5
Registrerad som medborgare i SRI LANKA	Kön MAN	Födelsedag 481230	Polismyndigheten/besöks-/generalkonsulatet i STOCKHOLM	
Namn och senast kända adress TISSAVEERASINGHAM VELACUTHAMILLAT TINGVALLAVÄGS 9 D 195 00 MÅRSTA				
Beslut och anvisningar F L Y K T I N G F Ö R K L A R I N G SÖKANDEN HAR BEDÖMTS SOM FLYKTING I BEHOV AV FRISTAD ENLIGT 3 § UTLÄNNINGSLAGEN.				

länder emellan kan leda till en lång och ovisst väntan för flyktingar. Genève-konventionen om flyktingar och politiska uttalanden i all ära – flyktingen själv sitter ofta som en marionett och väntar och väntar och väntar...

I flyktingärenden är man mycket noga med att inte ge besluten någon utrikespolitisk vikt. Att ge en person politisk asyl innebär inte någon "ovänlig handling" gentemot ursprungslandet. Ändå har fallet Tissaveerasingham mycket stor principiell betydelse. I och med beslutet har det på svensk myndighetsnivå nöjaktigt konstaterats att Tissaveerasingham haft: "... välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religiösa eller politiska uppfattning..." Och även om man inte officiellt talar om prejudikat i asylärenden är det sannolikt att Tissaveerasingham kommer att följas av andra tamilflyktingar.

Politisk asyl i Sverige

Utlänningars rätt till asyl i Sverige regleras i vår utlänningslag. Den skrevs om senast 1980 och i paragraferna 3 och 6 beskrivs de fall där Sverige erbjuder skydd för politiskt förföljda eller för personer som av politiskt/humanitära skäl bör få skydd i landet.

35

"En flykting skall inte utan synnerliga skäl vägras fristad i Sverige, om han behöver den.

En flykting är enligt denna lag en utlänning som befinner sig utanför det land, i vilket han är medborgare, därför att han känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller sin religiösa eller politiska uppfattning och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av detta lands skydd. Som flykting skall även anses den som är statslös och befinner sig utanför det land där han tidigare haft sin vanliga vistelseort och som inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, återvända dit."

Indiska reaktioner: Behärskat ursinne

Denna paragraf är en nästan ordgrann återgivning av den Genève-konvention som Sverige anslutit sig till. Personer som får uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf kallas därför ofta konventionsflyktingar (eller A-flyktingar).

Regering och riksdag i Sverige har ansett att det i vissa fall finns anledning att ge skydd även till personer som inte uppfyller konventionens definition av flykting. Därför finns en paragraf som reglerar dessa fall.

65

"En utlänning, som inte är flykting men som ändå på grund av de politiska förhållandena i sitt hemland inte vill återvända dit och som kan åberopa tungt vägande omständigheter till stöd för detta, skall inte utan särskilda skäl vägras rätt att vistas i Sverige, om han behöver skydd här."

Denna regel beskriver vad man ofta kallar B-flyktingkap och ger rätt för personer som av politiskt/humanitära skäl inte bör avvisas från Sverige att få en fristad här. Regelen har tillämpats bl a på många assyrier/syrianer som kommit till Sverige. I dagligt tal kallas dock bägge kategorierna, alltså både §3- och §6-fallen, för flyktingar och de får samma behandling i Sverige via insatser från bl a AMSs sida i flyktingläger i de fall detta behövs.

Under senare år har Sverige tagit emot 3 000–5 000 flyktingar varje år. Det är ca 10–15% av den årliga invandringen till Sverige.

SYDASIATER I SVERIGE

	Antal personer som invandrat under 1982	Antal personer bosatta 1983-01-01
Indien	531	1602
Bangladesh	49	483
Afghanistan	8	37
Nepal	7	12
Pakistan	102	790
Sri Lanka	275	564
Summa	972	3488

Källa: SCB befolkningsstatistik 1983.

Indira Gandhis regering i New Delhi har snarast uttryckt ett behärskat ursinne över våldsorgierna i Sri Lanka. Man har uppenbart försökt att gå en balansgång mellan de krafter, fra i Tamil Nadu, som krävt att Indien ska sända en "räddningskår" till Sri Lanka och de farhågor man har att indisk hotfullhet bara ökar morden på tamiler i Sri Lanka.

Mordvågen på tamiler i Sri Lanka har väckt fasa och avsky på många håll i Indien, i synnerhet i delstaten Tamil Nadu som vetter mot Sri Lanka och som bebos av tamiler. Demonstrationerna och fördömandena har varit många, och delstatsregeringen har krävt hårda tag av centralregeringen i New Delhi.

Men Indira Gandhis Kongress-regering har nöjt sig med att uttrycka sin djupa oro över händelseutvecklingen utan att direkt peka ut sina kollegor i Colombo som ansvariga för våldet. Och detta trots den anti-indiska kampanj som pågått en längre tid i den statskontrollerade lankesiska pressen och trots att den indiska beskickningen i Colombo liksom flera ambassadtjänstemäns bostäder skadats allvarligt efter överfall av singalesiska folkhopar. Man har nöjt sig med garantier om skydd i fortsättningen av den lankesiske utrikesministern ACS Hameed. Indira Gandhi har dessutom för pressen i New Delhi understrukt att det vore ett misstag av Indien att lägga sig i vad som ändå måste ses som Sri Lankas inre angelägenheter. I Sri Lanka borde man dock ha förståelse för de kraftiga reaktionerna hos människor i Indien, säger den indiske utrikesministern Narasimha Rao i en egen kommentar.

Förlorat kontrollen

Den inofficiella uppfattningen i New Delhi är annars att president Jayewar-

dene har förlorat kontrollen över polisen och armén, som vid flera tillfällen löpt amok och inlåtit sig på ett urskillningslöst slaktande. Det man nu oroar sig för är att ett oförsiktigt handlande från Indiens sida kan provocera de singalesiska extremisterna att helt enkelt driva bort de panikslagna tamilerna från ön och skapa ett oöverskådligt flyktingtrauma i södra Indien. Och då ökar definitivt krigsrisken mellan de båda länderna.

Den indiska diplomatins syften har därför varit att försöka förmå Jayewardene att få slut på våldsorgierna för att därefter erbjuda sin hjälp att rehabilitera offren. Men det är också klart att man önskar att Sri Lanka gör sig av med undantagslagarna som ju främst drabbat tamilerna, och man har länge krävt medborgerliga rättigheter för de statslösa tamilska plantagearbetarna, nära en halv miljon människor.

Men i Tamil Nadu där känslorna är mindre svala, har chefsministern M G Ramachandran proklamerat en veckolång sorg från den 2 augusti. Detta för att hedra minnet av offren för säkerhetsstyrkornas och de singalesiska terroristernas brutala slakt, säger Ramachandran.

Det finns dock inget parti i Indien, inte ens i Tamil Nadu, som stödjer kraven på en separat stat för tamilerna i Sri Lanka.

* * * * *

Intervju med David Selbourne:

”Sri Lanka – ett nytt Nordirland”

Tamilernas frihetskamp är oerhört användbar för president Jayewardenes politiska ställning. Den gör att han kan framställa sig som en återhållsamhetens man. Men han är också väl medveten om att han är fången i den singalesiska rasismen, att varje eftergift kan dra ner honom från hans maktposition. Det menar David Selbourne som i våras träffade presidenten och representanter för den lankesiska krigsmakten. Selbourne återvände till Sri Lanka i juli men blev strax före sin hemresa utvisad ur landet. Här samtalar han med Sydasiabulletinens Thomas Bibin.

Bearbetning: Thomas Bibin.

Bibin: Under din resa till Sri Lanka träffade du president Jayawardene och representanter ur krigsmakten. Kan du ge en beskrivning av deras attityder och syn på tamilproblemet i Sri Lanka?

Selbourne: Privat tar de saken mycket allvarligt. Offentligt tillgriper de en mycket kylig, okänslig, oengagerad attityd. I själva verket är de mycket bekymrade över separatiströrelsen, mycket oroliga över organisationen Tamil Tigers (på svenska kallade Frihetstigrarna). Arméfolk säger privat att de inte rör på Tigrarna och de jämför situationen i Norra Sri Lanka med situationen i Nordirland. De låter klart förstå att de inte kan vinna kampen med vapenmakt. Det sa bl a försvarsstabschefen, generalmajor Weeratunghe i Colombo till mig.. Den överste som leder styrkorna i norr, Ranatunghe, en något annorlynda typ, ansvarig bl a för de grymmaste förhörsmetoderna, han säger att deras politik inte syftar till singalesisk dominans och undertryckande av tamilerna, utan till lag och ordning.

Befolkningens stöd

B: Menade general Weeratunghe att det måste till en politisk lösning av speciell typ för att lösa problemet?

S: Han sa, vilket är mycket karaktäristiskt för militärer som är indragna i ett gerillakrig att det i sista hand måste bli politikerna som löser problemet. De erkänner att de inte kan slå ner beväpnade uppror om dessa har lokalbefolkningens stöd. Jag tror att de erkänner att separatiströrelsen i Norr – eller terrorist-rörelsen, om vi nu kallar den för det – har ett mycket starkt stöd bland den tamilska lokalbefolkningen.

B: Betyder det att militären innerst inne vet att de krav som ställs av tamilerna, till viss grad åtminstone, är riktiga, att tamilerna är diskriminerade?

S: Ja, Jayawardene, tillstod det och sa att det hade begåtts grymheter och övergrepp mot tamiler i Norr. Han gav to m några exempel på sådana övergrepp, tex förstörelsen och plundringen av det offentliga biblioteket i Jaffna. Och själv använder han ordet "ockupation" när han talar om arméns närvaro i Norr. Så de förnekar faktiskt inte de omständigheter som kritiker brukar peka på men de åberopar "force majeure" – dvs nödvändigheten att bibehålla lag och

ordning – de åberopar realpolitikens praktiska krav.

B: Om du jämför situationen med andra länder, tex i Latinamerika, Sydafrika osv, är det inte en skillnad, eftersom politikerna och arméfolk där aldrig skulle erkänna saker som dessa, eller ens tänka dem, eller hur?

S: Det är sant, och det är en del av det subtila och komplicerade i attityden hos den singalesiska majoriteten och dess politiska ledare i förhållande till tamilerna. De skulle hellre vilja ha ett lugnt liv. Om någon form av förändring skulle behövas på grundval av tamilernas klagomål skulle de vilja genomföra dem på ett

fredligt sätt. Men de ser skriften på vägen, att de militanta ungdomarna inte kommer att lägga ner sina vapen. Ja, i själva verket är det faktum att de har vapen i sina händer som gör att deras krav tas på allvar och inte viftas bort. Privat säger Jayawardene att han tvivlar på att tamilernas politiska ledare verkligen önskar en självständighetsdag, till skillnad mot terroristgrupperna. Han tror att de pressas bakifrån av den militanta tamil-ungdomen i Norr och att deras politiska ledare, advokater, borgerskapet, välmående gestalter i det tämligen samfundet faktiskt inte vill ha självständighet. Och det finns mycket som stödjer Jayawardebes åsikt. Text att de inte har funderat på praktiska frågor, som gränser, ekonomisk politik, möjligheter till ekonomisk överlevnad. Allt detta skjuts upp till en dag långt i framtiden. De vill ha eftergifter, för sin egen skull, för sitt folk.

Politiskt dubbelspel

B: Men om han kan isolera terroristerna på detta sätt, varför gör han då inte det omedelbart?

S: Jag tror inte att de kan isoleras, delvis därför att de har stöd i det lokala samhället. Men också pga det dubbelspel, jag tror inte att det är ett för starkt ord, som den tamilska bourgeoisien spelar. De politiska ledarna finner, Frihetstigrarna användbara, för de representerar den enda sanktionen som de förfogar över. Själva är de inte leninister, de tror inte på väpnad kamp. De skulle vilja finna en politisk kompromiss som bevarar deras politiska ledarskap över tamilerna och ger dem en viss grad av autonomi, och den politiska status som detta skulle ge. Men de har vare sig modet eller ideologin att ställa upp på en väpnad kamp i leninistisk anda. De är inga Guevaras eller Castros, ja, inte ens Gandhis.

B: Men vad finns i huvudet på Jayawardene, när han enligt dig, förstår och känner problemet. Vad har han i tankarna, tror du? Och han vet om att tortyr äger rum, men han gör inget åt det.

S: Det är en mycket bra fråga. Det är ytterligare en annan aspekt av komplexiteten, det subtila, dubbelydigheten, det "machiavelliska" i det singalesiska förhållningssättet till tamilerna, och Jayawardens i synnerhet. Han sa kategoriskt till mig "att vi måste ta till en napoleonskt taktik". Jag anser honom vara en mycket slug strateg. Jag tror att han tycker att den tamilska självständighetskampen är oerhört användbar för honom själv. Vad han kan göra är att framställa sig själv som en återhållsamhetens man, en person i mitten, som arbetar emot övergrepp och överdrifter. En person som på en armslängds avstånd håller de singaleser, som vill gå i krig med tamilerna. Han breddar ut hän-

President Jayewardene – en återhållsamhetens man?

dena och sa till mig, med förfäran i röst: "Jag har folk på min sida som vill gå i krig med tamilerna, och när jag håller dem tillbaka och säger att vi måste tala med varandra anklagar de mig för att vara förrädare." Och sedan sa han att "trots att jag gör eftergifter för tamilerna går de och skjuter en sikhalesisk polis – så vad ska jag göra?"

Politisk räv

Med andra ord – han framställde sig som en person i klistret – som konfronterade extremism på sin egen sida och extremism på den andra, och som strävar efter en politisk lösning tillsammans med de tamilska politikerna, personer han gick till skolan med, ja, de var to m vänner, som kommer från samma klass som han själv, samma yrke. Under ytan finns det en ömsesidig förståelse mellan dem, det är jag säker på. De ser det som ett komplicerat parti schack, i vilket geväret är sanktionen på den ena sidan – tortyr och internering sanktionen på den andra, – i en komplicerad dans, ett schackparti där var och en tror att han kan spela ett listigt spel av manövrar och kontramanovrar i syfte att uppnå politiska kompromisser. Men jag tror inte att Jayawardene kan överlistas i detta spel. Den typ av eftergifter han har gjort har varit minimala, men de har varit precis tillräckliga för att tamil-ledarna ska kunna peka på dem som landvinningar.

B: Tror du att den bild som Jayawardene gett dig är sann?

S: Det är en mycket svår fråga. Jag har insett att Jayawardene är den mest komplicerade, den mest subtila, den slugaste, den mest beräknande och listiga av alla ledare jag mött under min journa-

listiska karriär. Och det är den allmänna uppfattningen om honom. Detta är på sätt och vis till hans fördel. Han är en person som framstår som så förbindlig och välvillig, som respekteras för sin politiska skarpsinnighet, men som också är känd för att vara "machiavellisk". Där finns på sätt och vis en beundran för detta. Jag tror att det tamilska ledarskapet beundrar hans förmåga att manövrera, men hatar honom på samma sätt som de hatar varje person som de uppfattar som rasistisk, som tex Cyril Matthews. Jag tror att Jayawardene mycket sällan har fällt nedsättande, rasistiska kommentarer om tamilerna och han har bett om ursäkt och tagit dem tillbaka i de fall han har gjort det. Så jag tror det är riktigt att uppfatta Jayawardene både som "machiavellisk" och som en person som inte har samma tycke för ras-konflikter som sitt eget folk, som vissa hetsporrar inom hans egna led.

Inget självstyre

B: Talade du någonsin med honom om medborgarskapsfrågan?

S: Han sa att tamilerna hade blivit orättvist behandlade och att, som han sa "vi håller på att förbättra deras situation, vi håller på att se närmare på dessa saker". Inför en liberal, västerländsk journalist som mig presenterade han sig med andra ord som engagerad i medborgerliga rättigheter, frihetsaspekter. Men han gör i själva verket mycket lite för att erbjuda olivkvisten till tamilerna, och än mindre verkliga eftergifter. När jag frågade honom om han var villig att gå med på någon form av separatism, utträde, eller ens en federation för tamilerna skyndade han sig att svara med större känsla än vid någon tidigare fråga och gav ett klart nej. Han menade att tamilerna inte kan få något som inte resten av Sri Lanka kan få – de kan inte få särskilda rättigheter, inget självstyre som inte finns i andra delar av landet. Det faktum att det rör sig om tamil-områden gör ingen skillnad för honom.

B: Men om vi nu håller oss till plantageområdena och de indiska tamilerna, om han säger att han vill lösa problemet, varför gör han inte det – han har ju makt att göra det?

S: Ja, vad han mycket slugt har åstadkommit är att vinna över en fackföreningsledare från plantagetamilerna, S. Thondaman, som är med i regeringen. Vad Jayawardene beträffar är Thondaman hans man på plantagerna och han har delegerat ansvaret till en person som han uppfattar som en naturlig ledare för plantage-tamilerna. Ut hans synvinkel är detta ett bevis för hans uppriktighet och goda vilja.

Mänskliga rättigheter

B: Men har han ingen känsla för mänsk-

liga rättigheter? Jag menar dessa människor har varit statslösa i många år. Han måste ha utfrågats av journalister om detta och han kan ju inte bara hänvisa till att en av dem sitter med i regeringen?

S: Tja, Jayawardene är ledare för den srilankesiska bourgeoisien, han är deras politiska representant. Sri Lanka är ett kapitalistiskt land med frihandelszoner och på god väg att bli ett slags Singapore. Han går hand i hand med alla dominerande västerländska kapitalistiska intressen, så vi kan inte ha några illusioner om att han har några ambitioner när det gäller plantagearbetarnas emancipation eller ens förbättringar av deras situation som skulle minska vinsten inom té-industrin.

B: Nej, men det är inte socialism att ge medborgarskap till folk som berövats det. Problemet med tamilerna i Norr är, menar jag mycket mera komplicerat, men den här saken är så klar, för det är inte ens fråga om socialism, utan om grundläggande mänskliga rättigheter.

S: Jo, det är sant. Men i ett lankesiskt, politiskt sammanhang, med en grad av institutionaliserad rasism uppfattas inte plantagetamilerna som fullvärdiga medlemmar av samhället, eller som fullvärdiga människor. Med hänsyn till att Jayawardene har ganska begränsat manöverutrymme, skulle eftergifter av ett slag, som vi betraktar som helt grundläggande, helt enkelt nödvändiga utifrån de enklaste moraliska normer av rasister inom hans egna led uppfattas som eftergifter av ett slag som rasister aldrig är beredda att göra, vare sig du argumenterar utifrån mänskliga rättigheter eller ej.

Rasistisk majoritet

B: Så det ligger en viss, eller betydande sanning i argumentet att Jayawardene är omgiven av en rasistisk majoritet så att säga. Varje eftergift som han gör till någon srilankesisk eller indisk tamil kommer att utmanas av dessa människor och detta är den enkla anledningen till att han står där han står?

S: Definitivt. Det skulle betraktas som högförräderi av det buddistiska prästerskapet – som vi ännu inte nämnt. Det finns extremistiska grupper bland buddisterna som är fascister, eller i varje fall närmast fascister och jag tror att de önskar ett teokratiskt samhälle. De önskar också en helt rasistisk politik som håller tamilerna på plats, eller än bättre, sänder dem tillbaka "hem". Och den närmast patologiska rädsla dessa människor hyser är förknippad med den singalesiska känslan av att 15 miljoner tamil i Södra Indien blickar över deras skuldror som gamar. De känner sig hotade av denna mörka massa av tamil från kontinenten.

Sri Lanka, semesterparadis för hundratusentals turister varje år, slits sönder av blodiga motsättningar mellan singaleser och tamiler. Foto: T. Bibin

B: Gandhiyam är ju, eller var fram tills organisationen stängdes, deras ledare arresterades, torterades för att slutligen mördas i Welikade-fängelset, en organisation som bedrev hjälparbete bland de tamilska plantagearbetare som flytt undan tidigare förföljelser från singaleserna. Ingick också Gandhiyam i singalesernas hotbild av tamilerna?

S: Efter att ha besökt Vavuniya dit flyktingarna från plantagerna har flyttats menar jag att de imponerande insatser som gjordes av Gandhiyamrörelsen med stöd av utländska organisationer när det gäller att omplacera plantageflyktingarna, skapade en verklig frontlinje i Sri Lanka mellan tamiler och singaleser. Aktionen representerade en sorts anti-kolonisation, i vilken tamiler flyttade till områden som hittills antingen varit oanvänd mark eller betraktats som singalesiskt territorium. Den explosiva spänningen i detta område, som blev resultatet av den tamilska koloniseringen var uppenbarligen en situation som majoriteten inte var villig att låta fortsätta. De kunde se att denna omplacering politiserade plantagearbetarna. De kunde inte bara fly från plantagerna utan också från det politiska, kulturella och intellektuella förtrycket som generationer av plantagearbetare utsatts för. En slags politisk emancipation är på väg som ett resultat av denna omflyttning av människor i Sri Lanka. Detta är skälet till att man slog till mot verksamheten.

Oro i armén

B: Har verkligen Indira Gandhi något intresse av ett militärt ingrepp i Sri Lanka? Hon har ju to m undvikit att angripa Colombo i ord, trots att den indiska beskickningen i Colombo liksom de indiska diplomaternas bostäder angreps i de senaste upploppen.

S: Möjligtvis. Det skulle ju inte vara svårt, men vedergällningen mot tami-

lerna i söder är säkert en av flera tillbakahållande faktorer. Dock är ju avståndet till Jaffna mycket litet. Och den lankesiska armén är i ett bedrövligt tillstånd. De har inga stora styrkor i norr heller, inte mer än 2 000 – 3 000 man.

Ett svaghetstecken är också myteriet i den lankesiska armén i juni, ett myteri som demoraliserat armén betydligt.

B: Vilken var grunden för myteriet?

S: Enligt armén själv så var det yngre officerare som revolterade mot att man vidtagit disciplinära åtgärder mot soldater som begått övergrepp i Jaffna-området. Enligt andra uppgifter som jag fick när jag besökte Jaffna nu i juli så var skälet att vissa soldater vägrade att delta i vedergällningsaktioner mot tamilerna. Ett rakt motsatt besked alltså.

Resultatet var i alla fall att två högre officerare förflyttades och att omkring etthundra soldater deserterade från förläggningarna i staden Anuradhapura (centrala Sri Lanka). De var rädda och ville inte vara med och attackera tamilerna. Och oavsett vilken förklaring du väljer att tro på så visar det att armén är i dålig form.

Vad händer i framtiden?

B: Och hur går det i framtiden?

S: Jag gör ingen hemlighet av att jag inte kan finna någon annan lösning än en grad av tamilsk nationalitet. Den kan ta formen av en oberoende, självständig stat med en delning som tex på Cypern, eller ta formen av regionalt självstyre, eller något annat. Det finns ett brett spektrum mellan dessa två alternativ. Det kan inte finnas någon annan lösning på den diskriminering och andrarangsstatus som tamilerna lever under, vare sig de är framgångsrika medelklass-tamiler eller förödmjukade och förtryckta plantagearbetare. Jag tror att enda lösningen är en grad av statstillhörighet och medborgarskap som inte är beroende av singalesiskt godtycke.

sekularismens kris

Ajit Roy

Calcutta, augusti 1983

Indisk politik har gått in i en egendomlig fas – de traditionella och extremistiska exponenterna för en hinduisk väckelse förödmjukas av det sekulariserade kongresspartiet lett av premiärminister Indira Gandhi, men bara genom att identifiera sig med en hinduisk renässans och på det sättet överge sin traditionella sekulariserade bild av sig själv. I år har Congress (I) besegrat Bharatiya Janata Party (BJP), den öppna plattformen för den hinduistiska fascismen, Rashtriya Sayamsevak Sang (RSS), i såväl parlamentsvalen i New Delhi som i ett antal fyllnadsval och kommunalval i delstaten Madhya Pradesh. Båda områdena betraktades under lång tid som stödjepunkter för RSS. I delstatsvalen i Jammu och Kashmir lade Congress (I) beslag på nästan alla platser i den av hinduer dominerade Jammu, varigenom RSS-BJP undanträngdes från ytterligare en av sina bastioner. Återigen, denna framgång vanns av ett Congress (I), som entusiastiskt identifierade sig med den lokala befolkningens militanta hinduism i motsats till den sekulariserade National Conference, som representerade den muslimska majoriteten i Kashmirdalen. I valkampanjen i Jammu dominerade Indira Gandhi – hon täckte nästan varje valkrets under sin virvelvindtur.

Nya maktklasser

Den senaste manifestationen i Congress (I) förvandling är fru Gandhis möte med en delegation från Punjab Hindu Sangathan – en organisation skapad av samma ökända RSS och invecklad i att öka konfrontationen mellan hinduer och sikher i det av stridigheter splittrade Punjab. Det finns många tecken på att premiärministern och hennes återstående son, Rajiv Gandhi, förmodad arvinge till premiärministerskapet, tillsammans med deras förtrogna ställföreträdare så som den sikhiske förre maharadjan av Patiala, har uppmuntrat och hjälpt RSS-styrkorna i Punjab mot Akali (sikhiska) agitatorer.

Politiska kommentatorer tolkar dessa manifestationer så att fru Gandhi söker efter nya maktbaser. Hon förlorade sina "säkra" röster i södern – Andhra Pradesh och Karnataka – i allmänna valen i januari. En annan stat i södern, Tamilnadu, har varit förlorat för kongresspartiet

sedan valen 1967 och i en fjärde stat – Kerala – kan Congress (I) stå emot kommunisterna med hjälp av en brokig koalition med hinduiska, muslimska och kristna sekter. I den situationen kan hon inte hoppas vinna nästa allmänna val som planeras till början av 1985 (och som troligen kommer att hållas tidigare) om hon inte kan kompensera en del av sina förluster i söder med vinster i norr. Och, detta hoppas hon, sägs det, göra genom att schackra med konservativa och traditionella hinduiska massor.

Det finns andra observatörer av den indiska politiska scenen som tolkar den senaste tidens utveckling så att RSS stöd till sitt fosterbarn, BJP, överförs till fru Gandhi. En brorson till Jawaharlal Nehru, med en annan politisk inställning än fru Gandhi, skrev nyligen i en tidningsartikel att "ett Congress (I)-resultat av detta format i Jammu kunde knappast ha varit möjligt utan stöd av RSS, som kanske anser att endast centralregeringen kan skydda hinduerna i området och att hindurösterna därför inte bör splittras mellan Congress (I) och BJP".

"Hinduisk renässans"

Fastän ganska rimliga tillhör dessa förklaringar ännu spekulationernas rike. Vad som emellertid är klart är en förändring i stil och kultur hos ledarskapet i Congress (I), inklusive dess allra högsta ledare, fru Indira Gandhi. Fastän Mahatma Gandhi, som omvandlade Indian National Congress från en västerländsk elits julkalas till en mäktig massrörelse, var nästan exhibitionistisk i sin religiösitet, men han inte bara undvek all utvecklingsfientlig religiös utövning utan han skapade demonstrativt en gemenskap i religionsutövningen – hans bönenöten innehöll uppläsningar ur koranen och bibeln förutom *Gita*. Jawaharlal Nehru, oavsett vilken personlig tro han hade, var en kraftfull och outtröttlig representant för en värdsilig humanism och fullständig kosmopolitisk i sitt personliga liv. De flesta hinduiska ledare i kongresspartiet var redan under Nehrus tid i själ och hjärta konservativa, dr Rajendra Prasad, den oberoende republikens förste president, den mest ständaktige av dem.

Det var typiskt för stämningen i kongresspartiet att Nehru efterträddes av Lal Bahadur Shastri, som nästan lämnade över förvaltningen av landets huvud-

stad, Delhi, till RSS under kriget mellan Indien och Pakistan år 1965.

När Indira Gandhi efter Shastris död valdes till kongresspartiets ledare i kamp med Morarji Desai, en annan mästare i hinduisk konservatism, välkomnades hon av progressiva grupper i hela landet. Hon förväntades vitalisera och stärka Nehrus tradition av sekularism. Detta gjorde hon för ett tag; men så småningom började saker att röra sig i motsatta riktningen.

Under senare år har hon gjort det till en regelbunden vana att besöka hindutempel och bli välsignad av religiösa *gurus* under sina officiella resor i landets olika delar. Liksom varje annan kongressledare sägs hon söka ledning av astrologer för att fastställa gynnsamma tidpunkter för varje viktigt steg.

Hon till och med brännmärkte Maneka Gandhi, hennes sons unga änka, för att hon lagt av sin sorgdräkt – en obskyr och hjärtlös sed som tvingas på de stackars unga änkorna, vilket har fördömts av alla sociala reformatörer sedan Raja Rammohun Roy.

Det går vitt spridda historier om att borgerliga politiker använder *tantrisk* svart magi i New Delhi och delstatshuvudstäderna. Åtminstone har många tantriker setts i ministrars och andra högdjurs närhet och beskyddas av dem. För de flesta kongressledares del är detta i linje med sin tradition. Fru Gandhis agerande är en fråga om omvandling från nutid till medeltid. Huruvida denna omvandling bara är ett taktiskt steg för att vinna hinduiska röster, eller om detta avspeglar hennes känsla av osäkerhet återstår att se. I varje fall är det emellertid ett symptom på krisen i den aktuella miljön. Om endast taktisk, då är den ett tecken på den politiska krisen; om psykologisk, då ett tecken på den kulturella krisen.

I vardera fallet kan fru Gandhis nya förfaringsätt bara fördjupa den socio-politiska krisen i Indien genom att uppmuntra aggressiva och militanta hinduer, som kommer att provocera fram samma aggressivitet bland sekterister i andra delar av Indiens pluralistiska samhälle.

Översättning: Sten Jonsson

Gita hinduismens heliga skrift

guru hinduisk religiös ledare

Tantra en grupp gamla indiska ritualböcker som beskriver magiska formler och åtbörder samt sexuella orgier.

Phoolan Devi — en rövardrottning

Kalle Kjellman

Ill. Satya Mocharla

Phoolan Devi är en ung kvinna som i början av 80-talet var ledare för ett banditgäng i norra Indien. Hon opererade i gränsområdena mellan de två delstaterna *Uttar Pradesh* och *Madhya Pradesh*, ett område där också många andra gäng är verksamma och där även andra kvinnliga banditer förekommer. Men Phoolan Devi blev berömd och ökad efter massakern i byn Behmai, där hon tog en grovlig hämnd för den behandling hon tidigare utsatts för. Efter den händelsen fylldes tidningarna med artiklar om Phoolan Devi och polisen satte in alla resurser för att gripa henne, död eller levande. Men Phoolan Devi tycktes alltid uppslukad av marken och hennes berömmelse bara växte. Hon blev en myt.

I februari i år kapitulerade Phoolan Devi tillsammans med 25 andra banditer inför chefsministern i Madhya Pradesh. Inför honom och under bilder av Mahatma Gandhi och banditernas skyddsgudinna Durga lämnade hon ifrån sig vapen och ammunition. Åter fylldes tidningarna med material om Phoolan Devi. Följande intervju är en sammanställning av fyra intervjuer med Phoolan Devi. Den innehåller samma brister som de.

— Du kommer från en fattig familj.

— Ja, min far var lantarbetare. Jag arbetade i hushållet. (*Phoolan Devi tillhör mallah, en fiskarkast.*)

— Jag vill fråga om ditt första äktenskap...

— Jag visste inte vad det betydde att gifta sig. Jag var elva år. Är det en ålder att gifta sig?

— Varför beslöt din far att gifta bort dig med Puttilal?

— Min morbrors dotter var redan ingift i Puttilalas familj. Min morbror ansåg att jag skulle vara trygg där, och att de gamla relationerna mellan de två familjerna skulle stärkas. Jag giftes bort under förutsättningen att jag skulle flytta till min man först efter tre år, men i

verkligheten fördes jag dit strax efter bröllopet, och jag fick arbeta hårt från morgon till kväll. Några gånger smet jag hem till min mor, men de hämtade mig med våld. Min mor sa att de hade lurat oss. Våra diskussioner med min mans familj ledde ingenstans. Till slut stannade jag hos min mor. Jag stannade där i sju år.

Familjefejd

— Under de åren processade din far och din farbror mot varandra, eller hur?

— Ja, det var en dispyt om jord mellan min far och hans bror. Marken stod skriven i min farbrors namn. Det blev rättgång och vi förlorade. De tog allting ifrån oss och sa att de skulle lämna tillbaka jorden först när vi visade domslut från högre rätt.

— Vad hände?

— Vi vann tre gånger. Jag har alla handlingar. Vi vann och min far fick papper på att 1/3 av de 10 ha som striden gällde var hans. Men målet överklagades och min far fick ingenting. Våra motståndare mutade tjänstemännen på domstolen för att ständigt få målet uppskjutet.

— Du förde din fars talan i domstolarna?

— Ja.

— Du måste ha varit väldigt ung?

— Ja, jag var mycket ung.

— Och efter allt detta började din farbror och hans familj att förfölja dig?

— Ja, de började bli rädda att om denna flicka får leva kommer hon att bli ett allt större hot. De började fundera på att ta livet av mig. Vi levde under press. Banditer kom hem till oss och trakasserade oss. Min man och hans familj klagade över att allt detta skadade deras anseende. Dessutom antastade Suresh, byäldestens son, mig på bygatorna. Det gällde vår ära. Min mor sa att vad som än hänt skulle jag hålla tyst, men jag ville lära den där bastarden en läxa och jag sa till min mor att jag hade rätt att hämnas. Jag träffade en släkting och han hämnades på Suresh.

Bortskickad

— Försökte du återvända till din mans hem?

— Jag gick två gånger hem till honom, men han släppte inte in mig utan skickade iväg mig.

— Han hade också blivit gammal? (Närmare 20 år äldre än Phoolan Devi.)

— Ålder spelar ingen roll. Jag värdesätter ett hem över allt annat. Men han hade gift om sig, och min mor föreslog att jag också skulle göra det.

— Vad hände sen?

— Det skedde en stöld hos min farbrors son, min kusin Mayadeen. Jag var i Kanpur då, men Mayadeen gav mig skulden i sin anmälan till polisen. Jag blev fördd till polisstationen i Kalpi.

— Blev du misshandlad där?

— Väldigt mycket.

Bortrövad

— Hur blev du släppt?

— Min fars arbetsgivare ställde borgen på 15 000 kr och jag släpptes. Men då bad min kusin Mayadeen en man

som heter Babu Singh att döda mig eller våldta mig.

— Sen kom Babu Singh hem till dig?

— Först kom ett brev. Det var undertecknat av Vikram, en av Babu Singhs män. I brevet stod att de skulle skära näsan av mig eller döda mig och jag blev mycket oroad. Jag talade med min mor om det. Jag gick också till polisstationen i Kalpi med brevet och talade med kommissarien där. Därefter började banditerna att trakassera mig. Jag gick tillbaka till kommissarien och sa att han antingen fick ge mig skydd eller fångsla banditerna. Han svarade att om han fångslade dem skulle de ändå snart vara ute igen. Jag sa: "En kvinnas ära är mycket kostbar. Det gäller min heder. Om inte polisen kan göra något kan jag bara be till Gud att det kommer en annan kommissarie."

Det fanns också en yngre polisofficer på stationen. Han hade frågat mig vad saken gällde och jag hade berättat. En dag sa han till mig: "Phoolan, gå inte hem i kväll. Fly." Jag försökte då tala med kommissarien igen, men utan resultat. Jag gick hem och förklarade för min mor att det vore bäst om jag höll mig borta den natten. Men min mor menade att inga banditer skulle komma och hon insisterade att jag skulle stanna. Omkring klockan tolv den natten kom de. De var tre: Vikram, Babu Singh och en till. De frågade efter mig men jag gömde mig. De började misshandla mina föräldrar och min syster. När de

Phoolan Devi

också gav sig på min bror gav jag mig tillkänna. Jag sa till dem att låta min bror vara och göra vad de önskade med mig. De förde bort mig. (De förde henne till byn Behmai, där hon hölls fången i tre veckor. Enligt uppgift blev hon där våldtagen av byns män.) De började bråka om mig. Vikram sa att jag hörde till honom och Babu Singh att jag hörde till honom.

Rövardrottning

— Bråket hettade till?

— Ja, Vikram sköt ihjäl Babu Singh, hans kusin och kusinens son.

— Efter det blev du gängledare tillsammans med Vikram?

— Ja, men han dödades av Lala Ram och Sri Ram. Jag var ensam, men förenade mig sen med Balwant-gänget och sen med Babas gäng. Senare bröt sig Man Singh ut ur det gänget och jag förenade mig med honom. Vi byggde upp vårt eget gäng. Man Singh och jag hade börjat stå varandra nära redan när vi tillhörde Babas gäng.

— Vem var ledare, du eller Man Singh?

— Vi båda. Han har mod. Jag har huvud.

— Hur många människor har du kidnappat?

— Jag kan inte minnas hur många jag har kidnappat eller rånat.

— Varför begick ni massakern i Behmai?

— Vi var tvungna att hämnas på Lala Ram och Sri Ram (som hade dödat Vikram) och thakurerna (en kast) i Behmai. De är smutsiga hundar. Mitt gäng bestod vid den tidpunkten av fem män och jag själv, men i Behmai var vi tjugo som massakrerade de där bastarderna. Vi samlade ihop dem och sköt dem, (omkring 20 personer dödades, dock inte Lala Ram och Sri Ram, som inte var där) men än idag är det inte känt att också två av mina män dog i Behmai den där dagen. De var också av thakur-kast.

— Är du rädd att invånarna i Behmai ska hämnas?

— Det finns inte många unga män kvar i Behmai och de som finns vågar inte tänka på något sådant i hela sitt liv. Barnen i Behmai kommer att frukta mitt namn.

Jagad

— Efter Behmai var polisen i Uttar Pradesh ständigt på jakt efter dig. Hur lyckades du undkomma?

— Jag räddades tack vare Maa Bhagvatis välvilja (gudinnan Durga).

— Vid ett tillfälle var en styrka på 2 000 poliser efter dig.

— Två tusen? Jag har hört att vid Gulauri, där fem av mina män dödades, bestod styrkan av 10 000 poliser.

— Vad hände där? Lyckades de inte hitta ditt gömställe?

— Vi gömde oss inte. Vi rörde oss ute, men polisen kunde till en början inte känna igen oss. Men sen blev det en häftig skottväxling i tre dagar. Vi höll oss i rörelse hela tiden och polisen misslyckades att skjuta mig.

— Ni levde i tre år i djungler och raviner? Hur fick ni mat?

— På kvällen brukade vi ta våra batonger och gå till någon by för att hämta mat för fyra dagar.

— Ni kunde väl inte tända någon eld i djungeln?

— Jo, djungeln var tät. Det var ingen risk att elden skulle upptäckas.

— Det måste finnas tjallare i byarna.

— Ja, många.

— Hjälpte du byborna på de platser där du sökte skydd?

— Många gånger.

— På vilket sätt? Det har skrivits mycket om dig men ingenting om detta.

— Hur skulle det ha kunnat komma fram? Om byborna hade berättat hade de slagits sönder och samman av polisen.

— När och var gifte du dig med Man Singh?

— Vi gifte oss för två år sen i djungeln.

Phoolan Devi med en del av sitt rövarband.

Kapitulationen

— Kapitulerade du för att livet som bandit var hårt?

— Det var ett hårt liv. Jag hade varit tvungen att ge upp förr eller senare, men mitt liv nu är också hårt. Livet är alltid hårt.

— Varför kapitulerade du inte inför polisen i Uttar Pradesh (utan inför polisen i Madhya Pradesh, en annan delstat)?

— Därför att polisen i Uttar Pradesh är förrädare och mördare. Mig skulle de ha gjort slarvsylta av. De skulle ha dödat mig och lagt ut min kropp till allmänt beskådande. De var beslutna att döda mig.

— På vilket sätt är polisen i Uttar Pradesh förrädare?

— De dödade två av Ghansyams män när de stod i begrepp att kapitulera. De sköt Chhabiram som en sittande anka när förhandlingarna var över. Meera Thakurs döda kropp släpade de efter en jeep. Var hon inte en kvinna?

Rannsakan

— Är du rädd för din kommande dom?

— Nej, varför skulle jag vara rädd. Jag har givit mina villkor till polisen. Det är på de villkoren jag har kapitulert, men jag vill inte berätta om dem.

— Men du visade tidigare ett paper för journalisterna med villkoren.

— Jag vill inte svara någonting. (Phoolan Devi har antagligen fått order av polisen att inte berätta om villkoren och polisen förnekar att alls några villkor har givits, eftersom det väcker kritik att garantera banditer villkor. Men det är troligt att polisen bl. a. lovat Phoolan Devi att inte hänga henne, inte utlämna henne till Uttar Pradesh, skydda hennes familj och ge dem jord samt att ge Phoolan Devi klass A behandling i fängelset.)

— Tycker du att du haft tur att vara den första kvinnliga bandit som kommer ut ur djungeln levande?

— Om jag säger att jag har tur och regeringen sen lurar mig och hänger mig...

— Så du är inte säker än?

— Det vore illa om de lurade oss. Dessutom är min familj och mina släktingar inte säkra. Mina mäns släktingar är också i fara. De är inte alla här än (i Madhya Pradesh), men vi försöker få hit dem.

— Tycker du att de återstående banditerna också borde kapitulera?

— Hur skulle jag kunna föra deras talan?

— Vad drev dig in i detta liv?

— Mayadeen, min kusin med sina falska anklagelser och Suresh, byäldstens son, gjorde mig till rebell.

— Men du blir tvungen att glömma denna fiendskap nu?

— Jag har redan glömt den.

— Vad har du för planer nu?

— Jag ska leva lyckligt med min familj. (Men Phoolan Devi kommer att få sitta många år i fängelse dessförinnan.)

— Inget arbete, ingen jord...?

— Jo, jord, vad än regeringen ger oss.

— Vill du säga något till kvinnor, till kvinnor i allmänhet?

— Jag har ingen utbildning. Jag kommer från djungeln. Vad skulle jag kunna säga?

— Har kvinnor behandlat dig väl?

— Alltid. Inte en enda kvinna har burit sig illa åt mot mig. Det är bara männen som har varit brutala, som utnyttjat mig. Det är männen som gjort mig till en rebell.

Källor:

Onlooker 15.3 83

Sunday 27.2 83

Probe mars 83

India Today 28.2 83

Fotnot:

Phoolan Devi dömdes den 18 april till fem års tvångsarbete. (FEER 28/4)

Mellan

Nehru och Gandhi

"Knappast någon statsman är förknippad med större personlig respekt än just Ni" sa den dåvarande danske, socialdemokratiska statsministern HC Hansen till Jawaharlal Nehru när denne gästade Danmark 1957. Det samma kan knappast sägas om Indira Gandhi, även om den borgerliga demokratin, till skillnad mot de flesta länder i Asien, har överlevt i Indien.

Text: Stig Toft Madsen

Kritiken mot Indira Gandhi riktas i Indien framför allt mot det sätt på vilket hon förvaltar sin politiska makt. Striden står mindre kring hennes ekonomiska politik eller utrikespolitiken. Undantagstillståndet 1975–1977, under vilket hon avskaffade de borgerliga rättigheterna och fängslade de flesta av oppositionens toppolitiker, utgör fortfarande det svartaste av kapitlen i hennes karriär. Sedan hon vände tillbaka till makten 1980 har hon blivit mera subtil i sina sätt att urholka de demokratiska institutionerna.

I motsats till sin far (J Nehru), som lade stor vikt vid parlamentet, deltar Indira mindre och mindre i parlamentsdebatterna. I stället fattas besluten i en liten klick av trosanhängare, varav flertalet inte sitter i parlamentet. Sonen Rajiv är kärnan i skuggkabinetten efter brodern Sanjays död. Sanjays änka, Meneka Gandhi, har samlat flera gamla Sanjay-anhängare och startat sitt eget parti riktat mot Rajivs ansträngningar att överta makten efter Indira.

Personifierad styrelseform

Den personifierade styrelseformen tar sig uttryck i ett utbrett kryperi och bakterier (Indierna kallar själva fenomenet för "sykofanti"). Medan Nehru uppmuntra-

de och accepterade starka personligheter vid makten i landets 22 delstater, tas idag inte längre några viktiga beslut utan att New Delhi ger grönt ljus. Detta medför bl a att ministrarna från alla kongressstyrda delstater tillbringar en stor del av sin tid i New Delhi, där de söker tillvinna sig Indira Gandhis uppmärksamhet i konkurrens med sina motståndare på hemmaplan. "Sykofantin" är inte bara symbolisk. Den är en del av den politiska ekonomin. Det är dyrt att föra politik i Indien, där kandidater ända ner på bynivå kan spendera upp till 50 000 kronor på att bli vald till lokal ordförande.

En stor del av pengarna härstammar från den "svarta" ekonomin, som beräknas utgöra 30 – 60 procent av den samlade ekonomin. Det kan vara entreprenörer som bidrar men det kan också vara pengar som mera direkt har pressats ut av folket. Så upprättade ex delstatsministern Antulay en stödfond i Sanjays namn då denne dog. Samtidigt införde han ransonering av cement och överförde administrationen av all cement-tilldelning till sitt eget kontor. Resultatet blev att också mycket små partier cement bara kunde erhållas efter bidrag till Sanjay-fonden, varifrån de kanaliserades in i partiets kistor. Antulay

blev dömd för detta tilltag och tvingades träda tillbaka men Indira höll länge sin hand över honom. Antulay är för övrigt fortfarande politiskt aktiv i sin delstat Maharashtra, vars huvudstad Bombay förr ansågs tillhöra de mera väladmistrerade.

Korruption

Det är inte bara Indira Gandhis parti som är korrupt. I stort sett alla partier och institutioner i Indien är korrupta på ett eller annat sätt. I och med att kontakterna mellan staten och medborgarna ökas i takt med den allmänna utvecklingen, växer också möjligheterna till korruption. Det är just politikerna som hjälper folk i deras mellanhanden med tjänstemannen. Domare och andra ämbetsmän kunde förr i världen ligga inom lönespann som gav dem upp till 15 gånger så mycket som deras underordnade. Deras löner har inte reviderats på årtionden och detta är en av orsakerna till att de övre skikten av ämbetsmannakåren korruperats. Nu tjänar de kanske fyra till fem gånger så mycket som sina underordnade. Om dessa på sin sida fördubblar eller tredubblar sina inkomster genom mutor blir skillnaden

så liten att det ekonomiska intresset för att vara ärlig nästan försvinner. Samtidigt är risken att bli straffad ringa.

En rad tidningar, tidskrifter och medborgarrättsrörelser gör en stor insats mot korrupktion och mot övergrepp från statens sida. En grupp domare vid landets Högsta Domstol har i samma syfte skapat en kanal genom vilken vem som helst som är intresserad får rätt att in-skrida mot kränkningar av den svages rättigheter bara genom att skicka in ett vykort. Oftast rör det sig om övergrepp begångna av statliga organ, som hamnat i rampljuset. Ett exempel är polisen i Bihar som gjorde brottslingar blinda. Indira ska dock hållas räkning för att hon tillåter dessa yttringar, även om hon själv inte alltid uppmuntrar att det är staten som ställs till ansvar.

Det perifera våldet

Även om Indien inte tillhör de värsta länder när det gäller våld, är det långt ifrån ett förverkligande av Mahatma Gandhis icke-vålds-ideal. Gandhirörelsen i sig är inte någon större maktfaktor. Dess påtryckningsmetoder (fasta, offentliga och symboliska lagöverträdelser osv) används däremot flitigt, men mycket ofta bara som en icke-våldsfas i ett förlopp som ändå kulminerar i våld.

Några få grupper i Indiens geografiska och politiska periferi använder konsekvent våldsmetoder. Det gäller små stambaserade arméer i de nord-östra bergsområdena, maoistiska gerillagrupper i djunglerna i det centrala Indien och grupper specialiserade på väpnat röveri, särskilt i Nord-Indien. Förekomsten av dessa grupper har gjort det lättare för polisen att legitimera övergrepp på mer eller mindre tillfälliga personer. Sålunda dräpte polisen i slutet av

1981 totalt 299 så kallade "farliga rövare" under en period av 41 dagar i delstaten Uttar Pradesh. Inga poliser förlorade livet, vilket förmodligen skulle ha varit oundvikligt om man som man påstod, hade angripit stora rövarband om natten. I verkligheten var många av de dödade småkriminella element som blivit gripna en och en ute i byarna om dagen, och som dog för att regeringen skulle kunna framstå som om den gjorde verkliga insatser mot rövarbanden.¹

Enligt en färsk rapport från Amnesty International har polisen i andra delar av Indien på samma sätt skjutit flera hundra misstänkta maoistiska gerillamedlemmar.² Lag och ordning ligger i Indien under delstatsregeringarna, men om centralregeringen ville skulle den, dvs Indira Gandhi, kunna göra en hel del för att stoppa polisens summariska avrättningar.

Varför blodbadet i Assam?

Problemet är något annorlunda när det gäller det politiska våld som regelbundet bryter ut i samband med den allmänna parti-politiska kampen. I Punjab har Indira Gandhi tills vidare varit ytterst återhållsam gentemot de ganska provocerande aktionerna från vissa sikh-ledares sida. Då tusentals sikher för några månader sedan arresterades gick delstatsregeringen, som hörde till Indiras Kongressparti, så långt att man också lät arrestera några fattiga migrant-arbetare från Bihar för att de skulle kunna fungera som tjänare åt sikherna under fängelsevistelsen!

I Assam däremot finns det mycket som tyder på att Indira Gandhi är direkt ansvarig för de allvarliga oroligheterna i samband med valet i februari i år. Ett löst organiserat regionalt parti hade redan fört en lång, ofta våldsam kampanj mot att de många illegala invandrarna

från Bangladesh skulle kunna rösta. Trots detta genomfördes valet. Som Indiens och enligt min mening kanske världens bästa journalist, Arun Shourie, framför, kunde och borde valet ha stoppats. Av särskild betydelse för denna bedömning är bl a följande förhållanden:

1. Redan i mars 1982, då Assams regering hade fallit och delstaten kom under centralt styre, beslutade regeringen i New Delhi att vallängderna inte skulle kontrolleras. Det hade varit möjligt att revidera dem före mars 1983 som var den tidpunkt då valet till ett nytt delstatsparlament senast måste äga rum. Därför väntade man till januari i år med att fastställa datum för valet, vilket gav valkommissionen möjlighet att hävda att den inte kunde hinna revidera vallängderna med så kort varsel.

2. Om man verkligen inte hann revidera vallängderna, kunde regeringen i New Delhi antingen ha förklarat undantagstillstånd i Assam eller förlängt centralstyret i Assam med ett år genom en grundlagsändring. Oppositionspartierna i New Delhi var villiga att medverka till en sådan grundlagsändring. Båda dessa möjligheter i syfte att uppskjuta valet förspillades bevisligen.

3. Själva valets förlopp var en fars med ett röstdeltagande som i en tredjedel av valkretsarna låg under 10 procent. Det är valkommissionens uppgift att tillse att valen är fria och den borde ha stoppat valen åtminstone efter den första valdagen. Det har den faktiskt myndighet att göra.³

Demokratiska finter

Orsaken till det hela? Det är inte lätt att bevisa det, men Indira Gandhis starka intresse av att genomföra valen berodde förmodligen på att hon räknade med att hennes parti skulle kunna erövra makten genom de illegala invandarnas röster. Övriga partier skulle antingen bojkotta valet eller förlora det.

Med detta mål för ögonen koncentreras polisinsatserna till att bevaka själva vallokalerna. Då en skara på 12 000 i fullt dagsljus den 18 februari slaktade 1 383 människor i Nellie och nio omkringliggande byar fanns ingen polis på plats, trots att Nellie ligger vid en huvudväg. Tre dagar dessförinnan visste polisen vad som var i görningen, men vid den tidpunkten var allt inriktat på att valritualen skulle genomföras, oavsett kostnaderna. Detta var nog inte vad Nehru menade med demokrati, och man kan, som i fallet Assam, undra över vad Indira Gandhi egentligen menar med begreppet.

¹ India Today, 31/1, 1982.

² Political Killings By Governments, Amnesty International, 1983.

³ India Today, 15/5 och 31/5, 1983.

Två medlemmar av rörelsen Ananda Marg utklädd till Indira Gandhi och någon som ser ut som Mahatma Gandhi.

Och Madam kom . . .

Text och foto: Stig Toft Madsen

Det skrevs inte världshistoria när Indira Gandhi den 11–14 juni gästade Danmark. Inga bilaterala avtal mellan Indien och Danmark ingicks och vad man i övrigt talade om har det sagts mycket lite om.

På presskonferensen sa Indira Gandhi som svar på en fråga om Afghanistan att Indien är emot varje form av imperialism, men att Sovjetunionen hade inbjudits av den dåvarande afghanska regeringen i syfte att köra ut motståndsgupper som stöddes från utlandet.

Det finns nu omkring 2,8 miljoner mer eller mindre fast bosatta afganer i Pakistan. Även om dessa enligt folk som bott bland flyktingarna har mycket få vapen från väst, kommer de att kunna slåss ännu i många år med hemmagjorda och erövrade vapen. Så länge de gör det, ser Indira Gandhi uppenbarligen ingen anledning till att sätta någon press på Sovjetunionen.

Den danska presen var positiv gentemot Indira Gandhi. Undantagstillståndet var glömt och istället betonades demokratin, Indiras ledarskap och "utvecklingen". I dagstidningen Politiken hyllades Indira som "härskaren" över var fjärde människa i världen – det rör sig trots allt bara om var sjunde.

Dansk television gick något mera på djupet i en intervju gjord i New Delhi. Här blev Indira tillfrågad bla om hon verkligen menade att Menaka Gandhi (Indiras svärdotter) hade "placerats" i familjen som ett led i en större plan, såsom hon nyligen hade hävdats i en intervju i en arabisk tidning. Indira Gandhi kunde inte svara på frågan och svärdottern Menaka (Sanjay Gandhis änka) kommenterade att Indira tydligen lider av paranoia vanföreställningar.

Protester

Mitt under ett föredrag arrangerat av DANIDA (det danska SIDA) lämnade en grupp danska demonstranter salen i en Mahatma Gandhi-inspirerad "Satyagraha" under parollen "Demokrati – Ja – Indira Nej".

Ursprungligen skulle "Madame" ha hållit denna föreläsning på Köpenhamns Universitet, men sedan ett brev i universitetets tidning hade vänt sig mot att Indira skulle tala från talarstol, avlystes arrangemanget i fruktan för "oro-ligheter".

En intressantare och samtidigt rätt bisarr protest ägde rum på flygplatsen

och senare på Rådhusplatsen i Köpenhamn. Dessa aktioner hade organiserats av Jammu Kashmir Liberation Front och Islamiska Föreningen i Danmark i samarbete med Ananda Marga, en militant, anti-humanistisk "tautrisk" organisation med många utländska anhängare. På Rådhusplatsen talade dessutom en eller två marxister och till sist också en sikh i den traditionella blå och gula dräkten som stammar från 1700-talet då sikherna skapades som en krigsorden. Dräkten bärs fortfarande av **nihang-sikher**, det vill säga "krigarna" i sikhersamfundet **khalsa'en**.

Denna manifestation av hinduisk-sikhisk-muslimsk och indisk-pakistansk-dansk enhet var riktad mot Indira Gandhi och Nehru, mot Indiens ockupation av Kashmir, Manavadar, Junagadh och Hyderabad (alla inlemmade i den Indiska Unionen omkring självständigheten 1947), liksom Sikkim (inlemmat under undantagstillståndet) och Bhutan (som faktiskt fortfarande är självständigt!). Goa, som Nehru inlemmade 1961 var bortglömt. Dessutom angreps minoritetsförtrycket, däribland av sikherna, och "folkmordet" i Assam, av demonstranterna.

Stockholm i indiska ögon:

En överklighetens mask

I Sydasiabulletinen 1/83 berättade Krishna Santani från Indien om sitt liv, bla som spärrvakt i Stockholms tunnelbana. I detta nummer har vi bätt indiskan Mocharla att försöka beskriva sina funderingar och känslor kring svensk och sydasiatisk verklighet. Sataya kom från Madras till Sverige för knappt ett år sedan.

Text och illustration: Satya Mocharla

När jag började skriva om mina reaktioner inför livet i Sverige satt jag länge och stirrade på en tom sida. Liksom Winston Churchill som inte hade något att skriva när han skulle tentera i latin, hade jag ingen aning om vad jag skulle skriva. Som en vattenbuffel i Tamil Nadu tycktes jag ha strövat genom mina första månader i Sverige utan att medvetet ha reagerat på någonting omkring mig. Men jag hade strövat runt med en och annan känsla av förvåning eller förlust. Av att stå inför något nytt och samtidigt sakna något gammalt. Så jag tvingar mitt irrande sinne från att vandra vidare och sätter mig alltså ner för att fundera.

Jag minns att jag en gång talade med en vän som arbetar på ett sjukhus för äldre, i slutet av sina liv. Jag insåg att det finns en avgörande skillnad i sättet att förhålla sig till livet och livserfarenheter. Medan jag talade med henne om hennes erfarenheter av döden förstod jag att en djup uppdelning mellan personlig verklighet och livet omkring en är en av de många saker man stöter på här. Man är alltför innesluten i sina egna privata upplevelser. Detta gav mig en stark känsla av att stå inför ett samhälle som är överkligt, där man måste söka verkligheten, eller bara en kontakt med den. Inte bara dödens verklighet utan också livets, fast i en mera privat betydelse.

Varför slås jag så av denna överklighetskänsla? För att kunna förklara den måste jag återvända till Indien och söka måla upp hur människor konfronteras med döden där, på samma sätt som jag gjorde för min vän. När jag går nedför en gata i Indien och ser en grupp allvarliga människor framför ett hus vet jag att det huset har haft besök av döden. Jag går förbi huset, kortvarigt högtidlig till sinnes på grund av dess närvaro, men alls inte chockerad. Eller också hör man trummor och förstår genast att någon har påbörjat den sista resan. Folk kommer ut och tittar: en kropp täckt av blom-

mor och saffransfärgat tyg passerar förbi, släktingar och vänner som följer efter för att bjuda avsked. Barnen tittar på, förstående – oförstående. Gatpojkar ansluter sig för att plocka upp några slantar som slängts som en sista gåva från en som gått bort. De minskar det betungande i det som hänt, ger det ett slags liv.

Jag letar inte medvetet efter döden, men jag har en växande känsla av obehag, för att jag inte skulle veta hur jag skulle hantera situationen om jag konfronterades med den här. Detta är förmodligen den svåraste anpassningen i en främmande miljö, att man inte vet hur man ska hantera känslomässiga situationer.

Döden är en del av så många andra verkligheter som man ser, absorberar och accepterar. Varje erfarenhet är ytterligare ett bidrag till den styrka med vilken vi möter och handskas med verkligheten omkring oss. Så är det med hunger, svält, fattigdom. Detta är orsaken till att européer ibland har så svårt att arbeta för att ändra på förhållanden. Några européer har sagt till mig att vi inte döljer våra svagheter. Nej, inte när de är delar av vår tillvaro och vi ser dem hos andra lika mycket som hos oss själva. Indisk verklighet är en mångfald av upplevelser av försvagande situationer: man överlever dem genom att veta att de är försvagande och genom att låta dem växa sig till en mera stabil kraft.

Men den andra sidan av denna känsla av överklighet är en stark känsla av verklighet i förhållande till en större tillvaro. Aldrig har Khomeini eller Eritrea varit så verkliga för mig som nu. Med undantag för några få, hastigt skrivna slogans på väggarna och till intet förpliktande eller magra nyheter i tidningarna finns det i Indien inget begrepp om problemen bortom vår egen lilla värld. Men bo i en studentbostad eller vandra i centrala Stockholm eller sätt på TV:n så talar människor från själva hjärtat av problemen till dig, och engagerar dig. Man lär sig att se sig själv, sitt land, i ett större sammanhang, den breda bakgrunden mot vilken de stora perspektiven tydligare framträder.

Men allt detta är allvarliga funderingar. Det finns också en lyckligare sida av Stockholm. En av de upplevelser som jag älskar staden mest för är folk som sjunger på gatorna, torg och tunnelbanor. Militären som bjuder på konsert på Sergelstorg eller något annat torg. Bakom detta sjungande och musicerande finns en känsla av att dela något gott med andra. Jag har inte så mycket att säga om försvaret eftersom jag vet så lite om det. Men jag tycker om det mänskliga i en musikkapell.

Jag tycker om möjligheterna som står öppna för alla som vill pröva. Kommunens öppna verkstäder fascinerade mig såsom Disneyland attraherar en fem-åring. Aldrig har jag velat göra så mycket och funnit att jag kunde. Och jag tycker om kvinnorna, deras frihet tilltalar mig. Deras liv, – en accepterad norm i detta samhälle där ekonomiskt och socialt oberoende tas för givet – gav mig ett nytt synsätt på mig själv. Jag känner mig faktiskt stolt över att ha levat och rört mig som dessa kvinnor i ett samhälle som är så fientligt mot ett sådant uppträdande. Det gav mig en ny självrespekt.

Jag känner också att jag har kommit till ett ställe till vilket jag tillhör. Indiska massmedia tjuvar om sexuella normer och kastar sig över "de dåliga effekterna av lössläpphet" vid minsta anledning. I ett samhälle som är fullt av moraliska regler, vandrade jag istället för att känna mig säker försiktigt, och vädrande som ett djur på spänn efter "kvälls-skojare". Typer som inte alls är så oskyldiga som namnet antyder: de degraderar dig och förtrycker dig. Att jag kan vandra nedför vilken gata som helst vid vilken tidpunkt som helst, att kunna förbli helt ensam och inte antastas (det är fråga om en gradskillnad) känns bra. Och det är en privilegierad känsla för mig som kvinna.

Man saknar välkända saker på en ny plats. Lukter, gator, folkmassor. Jag skulle vara glad över en ko eller en byracka på gatan! En tidigt morgon i Madras är som att promenera in i en gymnastiksal. Folk rullar ned från trottoarerna, sträcker på sig och bereder sig på en ny dag, medan de skakar av sig damm, överksamheten och sömnen. Jag ifrågasätter inte de negativa konsekvenserna av att sakna bostad. Vad jag talar om nu är de tomma gatorna. Och jag saknar templen och blomsterbutikerna, processionerna och festivalerna. Jag saknar de små affärerna med sin personliga charm. Varuhuset stör mig. Men Hörtorgshallen är som en ständig fiesta. Antikaffärerna tycker jag också mycket om. De är som museer där man kan lära sig konst och traditioner bättre än från böcker.

Och det är väl ungefär vad jag skulle vilja säga som avslutning. Här har jag saknat välbekanta syner, upplevelser och känslor. I saknaden har jag också mött ett främlingskap. I främlingskapet har jag funnit vissa vederkvickande känslor. Och allt detta är ändå ganska ytligt. Under allting ligger likheten i att vara människor. Jag söker känslouttryck och varje gång jag finner det i ansiktena och folk ibland låter mig förstå, det så är jag övertygad om, att jag har ett hem här likaväl som någon annanstans.
Översättning: Sten Jonsson

INDIEN

eller lockas du kanske mer av Latinamerika, Södra eller Västra Afrika?

Den Resande Skolan i Vilhelmina är en ideell förening som anordnar kurser till utlänningar. 1 oktober startar en nio månader lång Indienkurs. För information om den och andra kurser ring Christer 08/45 96 60. Eller skriv till Den Resande Skolan, c/o Johnsson, Hyvelvägen 6, 126 35 Hägersten.

Annons

PAKISTAN- UTSTÄLLNING PÅ KULTURHUSET

Din kunskap om Pakistan kan vidgas med ett besök på Kulturhuset i Stockholm, där utställningen "Pakistan – en rik kultur i ett fattigt land" pågår från 22. september – 7. november.

Utställningen har gjorts av formgivaren Inez Svensson och radiojournalisterna Marie Korpe och Ole Rheitov, vilka alla tidvis har arbetat och bott i Pakistan.

Utställningen presenterar olika sidor av den pakistanska kulturen genom miljöer, foton, diaspel, textilier, fakta, ljud, dofter m. m.

Dessutom kommer den pakistanska sångerskan Iqbal Bano med musiker till Stockholm i samband med utställningens sista vecka.

Slutligen har filmregissören **Mustaq Gazdar** lovat skicka sin i Pakistan förbjudna film "They're killing the horse" till utställningen.

Debatten kring filmen:

Gandhi idealiserad

Översättning: Sten Jonsson

Filmen Gandhi har inte bara överhöljts av utmärkelser och filmpriser. Den har också väckt mycket stridiga känslor och stark kritik i en flod av filmrecensioner och artiklar under våren 1983. Filmen anklagas för ytlighet, historieförfalskning, skicklig ideologisk förförelsekonst. Inte minst har man kritiserat filmens utslätade bild av Gandhi, där varje konflikt och motsägelse utelämnats. Som en fortsättning på inlagen om Gandhi (filmen) i Sydasiabulletinen 2/83 presenterar vi denna gång smakprov på två skilda reaktioner - ett utdrag ur en betraktelse av NB Krishnan, indisk journalist i *Far Eastern economic Review* (26/5), och en dikt av indiskan Satya Mocharla.

Både motståndarna till icke-våld och dess anhängare har glatt utgått ifrån att Gandhi verkligen var ett helgon, som levde enkelt och tillämpade icke-våld, på det sätt som filmen utmålar. Men det finns tillräckligt material både från Gandhis liv och skrifter som borde mana samvetsfulla opponenter, företrädare för medborgarrättsrörelser och samhällsförbättrare till försiktighet när de utgår ifrån att Gandhi automatiskt skulle stå på deras sida om han vore i livet. Inte heller behöver motståndare till avspänning och kvinnors frigörelse automatiskt avfärda Gandhi.

Intrigernas man

De som går igenom Gandhis skrifter istället för att helt lita till filmen upptäcker snart att han i första hand var en politiker, väl förfaren i konsten att manipulera sinnen och inte främmande för att tillgripa lömsk taktik i syfte att utmanövrera sina motståndare på vänster. Än viktigare är att han använde icke-vålds-ideologin på ett selektivt och egoistiskt sätt.

Det faktum att Gandhi inte innehade någon formell makt i den Indiska Nationalkongressen var inget bevis för att

han saknade ambitioner. Kongresspartiets historia är full av tillfällen då Gandhi utövade utpressning mot medlemmar genom att använda "moralisk" övertalning och politiska intriger bakom scenen i syfte att få sin favorit vald till president istället för den som majoriteten stödde.

En person som på detta sätt manövrades ut av Gandhi trots att han var enormt populär, var Subash Chandra Bose. Bose var en öppen företrädare för en högerinriktad ideologi med militära inslag och erbjöd så småningom sina tjänster till tyskarna och japanerna under det andra världskriget, i hopp om att kunna leda sin Indiska Befrielsearmé till seger över britterna.

Samarbete med kolonialmakten

Gandhi gjorde också ofta upp med britterna på ett sätt som gynnade hans egen fraktion inom nationalist-rörelsen, den sk "icke-vålds-fraktionen", på bekostnad av de vänster- och höger-fraktioner som satte sin tillit till våld. Det fräckaste exemplet på en sådan taktik inträffade 1931 mitt under en landsomfattande, våldsam kampanj för civil ohörsamhet och under vilken brittiska tjänstemän mördades och brittiska varor bojkottades. De skräckslagna britterna erbjöd sig att förhandla med den mest medgörliga av Indiens nationalistledare, Gandhi. Resultatet blev den sk Gandhi-Irwin-pakten. Pakten, som i stort dragits upp av Gandhi, innebar att Kongressen skulle stoppa ohörsamhetskampanjen och varubojkotten om britterna lovade att frige de fångar som tillhörde "icke-våldsfraktionen".

Av än större vikt var dock att avtalet gav britterna tillstånd att avrätta den berömde indiske nationalist Bhagat Singh och hans medarbetare, en handling som många indier ännu inte förlåtit Gandhi. To m en sådan glödande beundrare av Gandhi som Jawaharlal Nehru kom att beskriva pakten som en "underkastelse". I de påföljande upplöppen riktade mot pakten dömdes 141 personer. Genom sådana taktiska drag eliminerade Gandhi den fraktion inom den indiska nationella rörelsen som fördorde väpnad kamp.

Gandhis pacifism infattade innefattade inte heller försvarmakten. Kon-

gressen stödde britterna under första världskriget och Gandhi hjälpte till med att rekrytera soldater till den brittiska armén. När Gandhi vägrade att stödja britterna under det andra världskriget var det dessutom av politiska - man skulle kunna säga opportunistiska-skäl, snarare än en tro på icke-våld. Gandhi avvisade erbjudandet om självstyre efter kriget från ett belägrat England, i utbyte mot Kongressens samarbete mot Axelmakterna. Han kallade det en "postdaterad check från en bank som inställt betalningarna".

Gandhi var inte emot kriget som sådant. Han var bara inte säker på att britterna verkligen skulle vinna det.

Det är inte heller fel att säga att det bara var våldet från indiska gatudemonstranter som Gandhi var emot. Han tycks ha intagit en ganska mjuk ståndpunkt när det gällde den brittiska polisens våld. Kongressen proklamerade en ohörsamhetskampanj 1919 för att protestera mot den brittiska massakern på 370 människor i Amritsar, men den återkallades snart av Gandhi som sa att folk som inte var äkta anhängare av passivt motstånd "utnyttjade situationen".

Och när indiska soldater från regementet 18:e Garwhali Rifles inte lydte britternas order att skjuta på en obehövad folkmassa, skulle man kanske ha förväntat sig att Gandhi skulle ha applåderat deras trots som en exemplarisk form av icke-vålds-handling. Men Gandhi valde att fördöma soldaterna under det att britterna ställde dem inför krigsrätt. Till en fransk journalist sa Gandhi: "En soldat som inte lyder order att skjuta bryter den ed han har svurit och gör sig skyldig till kriminell olydnad. Jag kan inte be soldater att vägra lyda för när jag kommer till makten kommer jag förmodligen att använda samma soldater. Jag skulle vara orolig för att de skulle göra det samma när jag kommer till makten."

Den ojämlike

De som ivrar för jämlikhet och de socialister i Väst som beundrar Gandhis enkla livsföring och som tror att han stod för något slags primitiv socialism bör tänka om. Gandhis enkelhet var mera symbolisk än verklig, och han var en ivrig anhängare av kast-systemet. Han

var också ganska tolerant inställd till de feodala förhållanden som rådde mellan bönder och större jordägare på Indiens landsbygd. Det var bara oberörbarheten inom kast-systemet som han var emot. Han skrev:

"Jag tror emellertid på kast-systemet, som är grundat på ärftliga yrken... Jag är böjd att tro att denna arvs lag är en evig lag och att varje försök att ändra den liksom i det förgångna måste leda till kaos..."

Barrington Moore, en amerikansk samhällsforskare, beskriver den gandhianska synen på bönder och jordherrar på detta sätt:

"Gandhis synsätt innehöll inte något som speciellt kunde skrämja egendomsägarna, ja inte ens den besuttna aristokratin, som i allmänhet var fiendligt inställda mot honom. Han behöll denna åsikt genomgående, och förebrådde bonderörelsen för att den använde våld..."

Gandhis vana att resa tredje-klass på de indiska tågen används ofta som ett exempel på hans enkla vanor. Men vad man i allmänhet inte vet är att brittena reserverade en hel tredje-klassvagn åt honom, ett privilegium som inte ens förstaklass-passagerare hade. Britterna var också snälla nog att sätta Gandhi i

första-klassfängelser – en klass som hade många bekvämligheter, inklusive tjänare. Allt detta fick Sarojini Naidul, en av Kongressens ledare, att spydigt säga: "Ingen kommer någonsin att veta hur mycket det kostat oss att hålla det helgonet i fattigdom."

Hinduisk fanatiker

Den största propaganda-framgången för Gandhis anhängare ligger i att de lyckats övertyga världen om att Gandhi stod över religiösa lojaliteter och att det var de fanatiska och våldsamma muslimerna som insisterade på att skära ur Pakistan ur ett enat Indien. Mohammed Ali Jinnah, Pakistans grundare, var en kultiverad och tolerant man som arbetade samman med Gandhi i många år. Det var först efter valet 1937 – då Kongressen vägrade att dela makten med muslimerna – som Jinnah bröt samarbetet med Kongressen.

Jinnahs motvilja mot att omfatta Gandhis vision när det gällde att sätta ett Ram Raj (uppkallat efter den hinduiska guden Rama) i stället för det brittiska kolonialväldet var ganska begriplig. Inte heller var Jinnahs beskrivning av Gandhi som en person som stod för en hinduisk pånyttfödelse långt ifrån sanningen. Gandhis religiöst färgade politik måste

åtminstone delvis bära skulden för den slakt som ägde rum på subkontinenten 1947.

Kvinno-föraktaren

Gloria Steinem, en av feminist-rörelsens pionjärer sägs vara en av Gandhis nya beundrare och filmen lär ha visats vid en kvinnokonferens i USA. Man undrar om den aktuella organisationen skulle ha hyllat någon annan 70-åring som bad unga kvinnor, inklusive sin egen systerdotter att sova tillsammans med honom för att han skulle få pröva sitt löfte om sexuell avhållsamhet. Eller som rekommenderade kvinnor som blev utsatt för våldtäkt att begå självmord genom att hålla andan och bita sig i tungan. Det var precis vad Gandhi gjorde.

Attenboroughs respekt för Gandhi är kanske äkta, men det finns ingen anledning att låta filmen övertyga oss om att Gandhi var "århundradets man som besegrade det brittiska imperiet (och på egen hand) befriade 350 miljoner människor."

Han var en politiker som många andra men kännetecknad av ovanligt många moraliskt tvetydiga handlingar och personliga svagheter.

Gandhis testamente

Satya Mocharla

*Gandhi
ditt lantliga välfärdsprojekt
har svepts bort från bordet
du lämnade oss i brådska
och glömde
lägga en tyngd på det.*

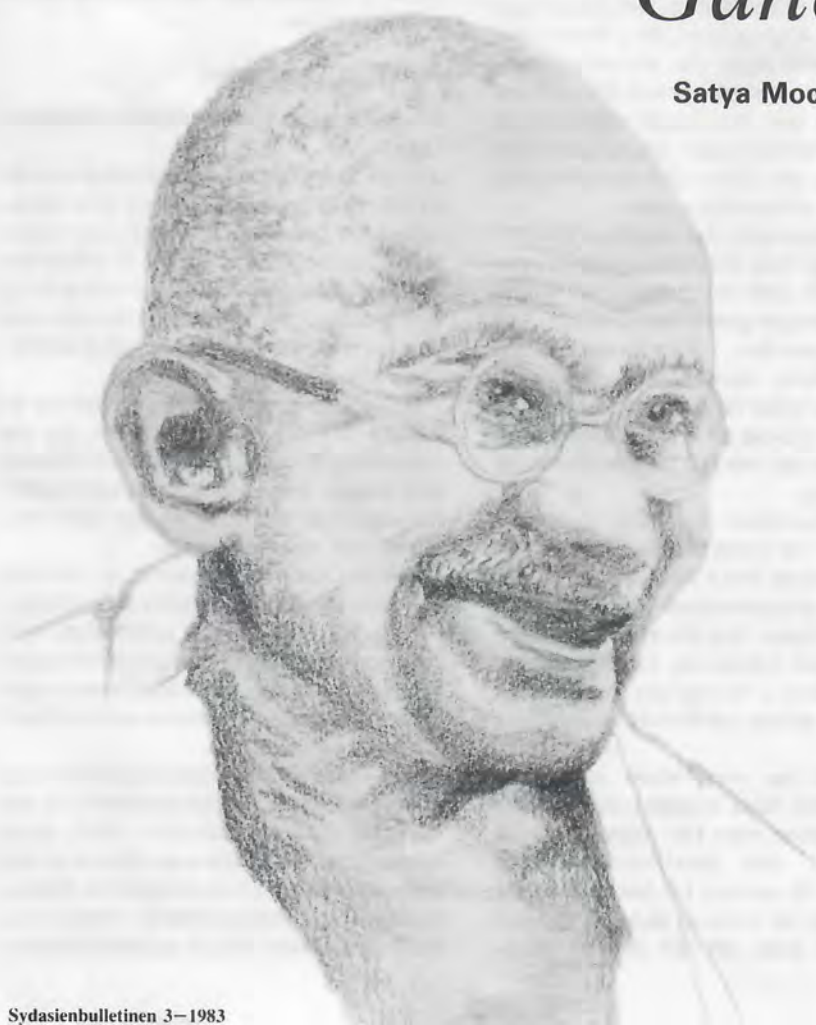
*en sida här och där
berättar oss idealen
men handlingen?*

*nej, nej,
de sidorna är borta
och nu
medan städernas rika
landsbygdens herrar
och politikens spratteldockor
gör teater
av dina ideer*

*väntar de
dina fattiga
i städernas slum
och byarnas bakvatten
på självförsörjning
och
osjälviskt handlande.*

*ditt testaments förlorade sidor
Gandhi
är i händerna på förrädare.*

(övers: Monica Frantz Rikken)

Intervju med pakistansk journalist:

Gynnsamt läge för vänstern?

I början av juni månad träffade Sydasiabulletinen en progressiv pakistansk journalist på kort besök i Sverige. Han kunde berätta om militärjuntans allt brutalare hållning mot all opposition. Men också att det på flera håll görs försök att samla de spontana protestyttringarna till en enad massrörelse. Denne journalist intar liksom en majoritet av vänstern i Pakistan en Sovjet-vänlig hållning och stöder den sittande regeringen i Afghanistan.

Intervju: Birgitta Johansson

Berätta först litet om din egen bakgrund.

Jag är journalist och har tillhört den progressiva kommunistiska rörelsen i Pakistan sedan 1958. Mitt arbete började inom fackföreningsrörelsen, där jag med tiden blev engagerad som journalist. Därefter blev jag professionell journalist och har bl.a. arbetat som redaktör för veckotidskriften *Sangat*, organ för National Awami Party (NAP) och utgiven i Quetta. NAP var det parti som samlade dåtidens progressiva och demokratiska krafter i Pakistan.

År 1980 anklagades jag av den pakistanska militärregeringen för att ha uppvisat och provocerat journalister från hela landet till att skriva positivt om den afghanska revolutionen och mot regimen i Pakistan. De höll mig fängslad i Lahore Fort i flera månader. Sedan dess har jag levt underjordiskt i mitt eget land, men jag försöker ändå fortsätta att arbeta politiskt.

Imperialismens poliser

Kan du beskriva den nuvarande politiska situationen i Pakistan?

Som du vet så styrs Pakistan idag av en illegitim, icke representativ och hatad militärregering, som störtade den civila regeringen genom en militärkupp den 5 juli 1977. Juntan styr nu landet med hjälp av undantagslagar, förtrycker folket och ignorerar nästan helt 1973 års konstitution. Domstolsväsendet har förlorat sin juridiska makt och idag råder djungelns lag. Landet befinner sig i en djup ekonomisk kris, som främst drabbar de vanliga bonde- och arbetarfamiljerna.

Militärjuntan har i själva verket övertagit rollen som imperialismens poliser i

denna del av Asien, sedan Shah-diktaturen i Iran störtats. Zias regim arrenderar också ut landets territorium, bl.a. Makrankusten längs Persiska viken och i Baluchistan byggs amerikanska raketbaser.

Vårt land har förvandlats till en sprängbräda för aggressioner gentemot våra grannländer. Det gäller kanske främst Afghanistan. Idag finns i vårt land minst 80 läger där afghanska kontrarevolutionärer tränas och förses med vapen. På den internationella arenan fungerar Pakistan som imperialismens spjutspets, och Zias regim har allvarligt skadat vår alliansfria status.

Inom landet sker det dagligen allvarliga ingrepp mot människornas grundläggande fri- och rättigheter. Folk fångas utan rättgång och ibland också utan arresteringsorder. Fackföreningsfolk, studentledare, bondeledare och politiskt aktiva fyller fångelserna i 1000-tal. Deras åtal prövas av en militärdomstol, inför vilken de inte har någon chans att försvara sig.

Många personer har dött i fängsligt förvar. Till de mera kända av dem hör studentledaren Nazir Abassi från Sindh. En annan studentledare Hamid Baluch från Baluchistan fick sin dödsdom verkställd genom hängning. Det händer att män från den amerikanska underrättelsetjänsten deltar vid förhör av politiska fångar.

Regimen har med Islam som täckmantel infört flera avskyvärda straffformer. Så spöar man tex oppositionella journalister och fackföreningsledare offentligt. På senare tid har det också förekommit att kvinnor spöats i fångelserna, och även ett fall där en döds-

dömd kvinna spöats offentligt. De som dömts eller straffats har inga som helst mänskliga rättigheter i militärens ögon.

Militärjuntan har avgivit många falska löften om fria val till folket, som tex när de tog makten och utlovade allmänna val inom 90 dagar. Det har nu gått sex år sedan dess, men regimen kommer att behålla makten tills den störtats av en folklig rörelse.

Folkliga protester

Finns det någon sådan rörelse i Pakistan idag?

Ja, folk är trötta på regimen på grund av de hårda ekonomiska villkor som de lever under. Landets utlandsskulder växer lavinartat och är nu uppe i 11 miljarder dollar. Inflationstakten är mycket hög, och medan de verkliga inkomsterna sjunker så rusar priserna på nödvändighetsvaror i höjden.

Ännu viktigare för detta missnöje är kanske ändå åsidosättandet av de mänskliga fri- och rättigheterna. Nästan alla klasser dvs klasser som kan identifiera sig med folket, är enade i sitt motstånd mot militärregimen.

Juntan har i själva verket en mycket liten social bas, som utgörs av militärer, byråkrater, kapitalister, pakistansk monopolbourgeoisie och några större jordägare. Alla övriga samhällsklasser som arbetare, bönder, studenter och intellektuella är emot juntan.

Om vi ser till de politiska partierna så är det endast ett Jamaat-e-Islami (JI), ett fanatiskt proimperialistiskt parti, som stöder juntan. Det finns en allians av nio oppositionella partier kallad the Movement for the Restoration of Democracy (MRD) och även några oppositionspar-

tier utanför alliansen, som Pakistan National Party (PNP) och Communist Party of Pakistan (CPP), som alla arbetar för att störta regimen.

Under senare år har det förekommit många spontana strejker och protestaktioner på olika håll i landet. Så har tex lärarkåren strejkat i flera månader. Advokaterna har strejkat och deras protestaktioner pågår fortfarande. De protesterar inte bara mot undantagstillståndet och åsidosättandet av civillagstiftningen, utan kämpar också för att det skall hållas fria val, att de politiska fångarna skall släppas och de mänskliga fri- och rättigheterna återinföras. Journalistkåren har också strejkat.

För bara några månader sedan genomförde studenterna en våg av protestmanifestationer i de större städerna i Pakistan. Det var både liberala och progressivt vänsterinriktade studentorganisationer som gick samman. Polisen tvingades att ta till våld i form av batonger och tårgas för att få stopp på protesterna.

I början av året så demonstrerade också kvinnoorganisationerna mot regimen. De protesterade mot införandet av en ny bevisföringslagstiftning. Denna lag jämställer två kvinnliga vittnesmål med ett manligt, och inför vissa brott godtas inte alls de kvinnliga vittnesmålen. Lagen är alltså allvarligt kränkande och fick kvinnor i Lahore, Karachi, Rawalpindi och andra större städer att protestera mot diskrimineringen. Bland kvinnorna fanns också fruar till ledande byråkrater och ministrar. Polisen ingrep med våld även mot de kvinnliga demonstranterna.

USA-stött förtryck

Har MRD någon chans att bli en enande massorganisation?

Det har gjorts en hel del misstag i det förgångna, när det gäller att försöka skapa ett verkligt ledarskick för en stor och vid antimilitaristisk och antiimperialistisk rörelse. Detta beror på den attityd som några av de borgerliga partierna inom MRD intar. Dessa partier, som de till höger och de i mitten, hade en illusion om att de kunde förändra juntans politik, inte genom att mobilisera folket, utan genom att söka stöd från toppen, dvs från samma människor i Washington som hjälpt juntan till makten. Eftersom Zia är så hatad så trodde de att USA var villigt att stödja en civil regering i Islamabad och hjälpa dem till makten. I själva verket har denna illusion visat sig vara ogrundad.

USA-administrationen, som har en aggressiv attityd gentemot förändringar i vår del av världen, dvs Syd- och Västasien, avser att använda Pakistan som en polisstat. De vill använda Pakistans reguljära armé och de Pakistanska ba-

serna mot nationella och progressiva regimer i Mellan Östern. USA vill behålla militärstyret i Pakistan och ser genom fingrarna på alla former av förtryck från en sådan regim. Detta har klargjorts av talesmän för USAs regering inklusive dess ambassadör i Pakistan. Denna har själv sagt att USA inte är intresserad av mänskliga rättigheter och återställandet av demokrati i Pakistan utan endast av landets nationella säkerhet.

Speceiellt efter general Zias senaste besök i Washington så gjordes det klart för de borgerliga partierna inom MRD att de inte kunde räkna med USAs stöd. Om de vill överleva som politiska partier så måste de istället arbeta aktivt bland folket.

Under det senaste halvåret har det emellertid av uttalanden att döma skett en viss förändring av attityden hos dessa partier. Så har tex deras ledare uttalat sig för en alliansfri politik. De har fördömt byggandet av amerikanska raketbaser i Baluchistan, och även verkat för att få igång aktiva samtal med den sittande regeringen i Afghanistan för att kunna lösa problemet med de afghanska flyktingarna, så att dessa kan återvända hem. De uppmanade också nyligen folket till en civil ohörsamhetskampanj, med start från den 14 augusti. De progressiva partier som befinner sig utanför MRD, och som gärna sett MRD som en verklig styrka när det gäller att mobilisera folket mot militärjuntan, tyder dessa tecken som positiva. Möjligheten att kunna bilda en större antijuntarörelse har nu klarnat.

Försvagat PPP

Pakistan Peoples Party (PPP) är det största partiet inom MRD. Har PPP fortfarande folkligt stöd?

Sedan Nuzrat Bhutto bosatt sig utomlands och dottern Benazir och några av de andra ledande befinner sig i fängelse är det inte helt klart vilka som nu styr partiet inom landet. Inom PPP finns olika riktningar. Där finns högerinriktade krafter, som tyvärr dominerar inom ledarskiktet, men det finns också folk inom PPP som vill ha verkliga förändringar av samhället. Vänstern inom partiet kommer framförallt från medelklassen, och kan närmast betecknas som revolutionärt demokratisk. Den utgör dock en minoritet inom partiet och återfinns inte inom ledarskiktet. Mycket har förändrats under de senaste åren och det är därför osäkert om partiet skulle kunna locka till sig en majoritet av väljarna idag.

Du nämnde Pakistan National Party som ett av oppositionspartierna utanför MRD. Vad är det för parti?

Det största oppositionspartiet utanför MRD är Pakistan National Party (PNP). Partiet består av flera progressiva grup-

per med ett vänsterinriktat program, som alla har sina rötter i NAP. I partiet ingår bla en grupp som bara för ett år sedan kallade sig National Progressiva Party (NPP). NPP har stöd framförallt hos folket i Baluchistan, men även i Sindh. PNP inkluderar också Punjab Lok Party (fd Mazdoor Kissan Party-Imtias Alams-grupp), och därmed har PNP stärkt sin ställning i Punjab. Partiet har hittills visat sig vara mycket talfört i sin kritik av juntan.

Gynnsamt klimat

Tror du på några förändringar inom Pakistansk inrikespolitik inom de närmaste åren?

För de som vill arbeta för verkliga förändringar är omständigheterna mycket gynnsamma. Det pakistanska folket har prövat och testat många borgerliga partier i det förgångna, och de börjar nu inse att den gamla typen av borgerliga partier inte kan lösa deras problem. Så röstade de tex år 1970 på PPP och NAP för att dessa hade socialistiskt inriktade program. Båda partierna krävde social säkerhet och utlovade radikala reformer. Så situationen är mycket gynnsam för att vänstern ska kunna växa och bli en medelpunkt i framtiden.

Vad vänstern bör göra för tillfället – och vad den genuina vänstern också gör – är att ta del av det omedelbara problemet att störta militärjuntan och för alltid eliminera arméns inflytande som institution i politiken, och att säkra en multinationell Pakistansk stat. Ett Pakistan som är vänligt sinnat mot sina grannländer, ett Pakistan som inte är beroende av imperialismen, ett Pakistan som har goda förbindelser med de alliansfria staterna och de socialistiska länderna. Det är vad vänstern arbetar för. Men för att detta skall uppnås krävs bildandet av en bred patriotisk demokratisk enhet. För att störta juntan är det nödvändigt att alla demokratiska krafter enas, och vänstern bör vara en del av denna enhet och dess största bidrag bör naturligtvis vara antiimperialismen.

PRENUMERERA

på Sydasiabulletinen så får du varje nummer hem i brevlådan. Ett år (fyra nummer) för 40 kr. Insättes enklast på postgiro 79 54 96 – 9.

Fattiga luras på lönen

Ett sysselsättningsprogram på landsbygden, IRWP, utgör ett av de projekt som SIDA sätter sitt hopp till i det svenska biståndet till Bangladesh. Ett bistånd som genom åren starkt kritiserats för att det inte gynnat den svenska målgruppen - den fattiga majoriteten i landet. Erni Friholt deltog i det nyinrättade Kvinnobiståndsrådets resa till Bangladesh i mars i år. Här skriver hon om medvetna kvinnor i strejk för att få ut sin rättmätiga lön, om repressalier från myndigheterna sida, korruptionen. Och de många och stora frågetecknen som hopar sig kring programmet.

Text: Erni Friholt
Foto: Åsa Dalmalm

Inte längre gömda bakom burkhan, inte inne i huset bakom spisen, utan öppet ute på vägarna. De tunna gestalterna rör sig snabbt och vant med korgen av lera på höften. För första gången i RWP:s historia arbetar kvinnor i programmet.

"Det blir nog en strid och ett hårt arbete om det ska kunna ros i land med äran i behåll av SIDA och helst med en liten fördel för de fattiga". Detta citat hämtar jag ur min egen rapport från Kvinnorådets* resa till Bangladesh i mars i år. Och det som skall ros i land är landsbygdsutvecklingsprojektet IRWP (Intensive Rural Works Programme), en stor biståndssatsning av svenska SIDA (50% av kostnaderna), norska NORAD (20%) och danska DANIDA (30%). SIDA har spelat en ledande roll under förberedelserna och de första åren av projektet.

IRWP utgör fortsättningen av, eller snarare utbrytningen ur, det landsomfattande RWP (Rural Works Programme) som pågått i Bangladesh sedan 1961. Detta har hela tiden syftat till att skapa arbetstillfällen på landsbygden och att bygga ut infrastrukturen.

Men vad är "intensive" i detta nya program, frågade vi på IRWPs kontor i Dhaka. Det skulle då vara koncentrationen på 100 av de omkring 350 thanas (= lägsta administrativa enhet inom den statliga förvaltningen) som "... utvalts på grund av särskilda översvämnings-

kriterier", som det står i SIDAS Insatspromemoria. Och vidare:

"Genom inveteringar i olika typer av infrastruktur, såsom skyddsvallar och dräneringskanaler, avser de lokala myndigheterna att skapa sysselsättning... Programmet har givits högsta prioritet av de bangladeshiska planmyndigheterna och finns upptaget i den 2:a femårsplanen (1981 - 1985)."

Tre års förhandlingar

"Intensive" gäller dock inte tiden. Inget program har hittills tagit så god tid på sig med förberedelserna. Hela tre år böljade förhandlingsturerna fram och tillbaka med den bangladeshiska regeringen. Framställningen till SIDA gjordes redan 1978, baserad på en i november 1977 uttryckt önskan från svensk sida om att direkt nå fattiga grupper. I juni 1980 började så äntligen detaljplaneringen av programmet med hjälp av ett brittiskt konsultföretag, anlitat av de tre nordiska länderna.

Då regerade ännu president Ziaur Rahman. Han som ansågs ha fört in lan-

det i viss ekonomisk och politisk stabilitet och ett viss försiktigt framtidshopp hos stora delar av befolkningen. I maj 1981 mördades han vid en misslyckad militärkupp.

I maj -81 nådde också SIDA äntligen enighet med Bangladesh regering (den gamla eller den nya?) om viktiga principiella frågor vad gäller landsbygdsprogrammet och man beslöt att stödja en tre-årig inledningsfas av IRWP.

Efter mordet på Ziaur Rahman följde ett knappt år av civilt styre, men i mars 1982 tog militären makten. Bangladesh styrs nu av general Ershad med hjälp av undantagslagar.

Tolv år har gått sedan landets tillblivelse efter det blodiga inbördeskriget. General Ershad och hans militärjunta är den femte regeringen i ordningen som har prövat lyckan och makten sen dess. För det stora flertalet av Bangladesh befolkning har det under de tolv "själständiga" åren bara blivit sämre. Klyftan mellan fattiga och rika har vidgats. Antalet jordlösa bönder ökar snabbt. 1977 saknade 33% av jordbruksfamiljerna egen jord, medan 78% ägde mindre

än 0,8 ha, vilket inte är tillräckligt för att försörja en familj. Samtidigt äger två procent storbönder en femtedel av den odlade arealen. Jordbruket svarar idag för ca 54% av BNP och sysselsätter direkt 74% av den förvärvsarbetande befolkningen (Obs! Bara män räknas!). Flertalet av människorna i Bnagladesh (omkring 93 miljoner idag) kommer även i fortsättningen att bo på landet och arbeta inom jordbruket. Och om inget drastiskt inträffar kommer också fler och fler av dem att vara jordlösa lantarbetare.

Arbete för landlösa

Att landsbygdsutveckling har högsta prioritet också i militärregeringens femårsplan behöver därför inte betyda något särskilt progressivt. Allt beror självfallet på programmets uttalade målsättningar och sedan på genomförandet.

Hur ser då målsättningen ut?

I SIDAs Insatspromemoria från september 1981 står tre punkter:

- att öka sysselsättningen och andra inkomstmöjligheter på såväl kort som lång sikt, för de jordlösa arbetarna, de små och marginella bönderna samt kvinnorna, dvs för "målgruppen"...
- att förbättra infrastrukturen i 100 översvämningshotade thanas genom utförande av offentliga arbeten på landsbygden, varigenom jordbruksproduktionen ska stimuleras...
- att göra en översyn av och bedöma sådana åtgärder som erfordras för att stärka och förbättra organisationen och administrationen av RWP...

Som exempel på långsiktiga fördelar för de landlösa nämner man på IRWP-kontoret i Dhaka att dessa ska få tillgång till vattenresurser, som de sedan ska kunna sälja till bönderna. Att marknadsplatser (stånd) ska kunna tas över av kooperativa grupper. Att arbetarna ska få hjälp med att bilda egna organisationer. Att kvinnorna har fått speciella program. Vidare nämner man hur viktigt det är att samarbeta med lokala icke-statliga organisationer (NGOs).

— Om vi inte kan samarbeta med NGOs kommer vi att missa allt, sa Christer Holtsberg, anställd som 'socio-economic advisor'. Att 6 av 170 program i Faridpur-distriktet riktar sig direkt till kvinnorna anses revolutionerande i kvinnoförtryckets land nummer ett.

— Det är första gången sånt händer i Bangladeshs historia, säger Christer. Och de övriga herrarna runt bordet ser lite vädjande på Kvinnorådet.

Medvetna kvinnor

Och några av oss åker till Faridpur för att se på kvinnoprogrammet. Och möter

kvinnorna. Inte gömda bakom burkhan (klädnad som döljer hela kroppen och slöja framför ansiktet med titthål för ögonen), inte inne i huset bakom spisen, utan öppet ute på vägarna. De små tunna gestalterna rör sig snabbt och vant med korgen med lera på höften, eller en hög med tegel balanserad på huvudet, eller grävande med hacka och spade, ofta med småbarnen kring benen. Kvinnorna i Faridpur bygger en väg. Tungt är det arbetet, ohyggligt tungt. Och de stora starka kvinnorna från Sverige med jämlikhet i blick och tankar, förskräcks och vill ta både hacka och spade från sina medsystrar. Nej, inte detta slit, inte den sortens jämlikhet.

Men jämlikhet är nog det sista kvinnorna vid vägbygget i Faridpur tänker på. För dem är viktigast för ögonblicket att ha fått ett arbete som ger en viss inkomst och därmed överlevnad för barnen och dem själva.

I samtal med kvinnorna framkommer att de är både stolta och nog så medvetna om sin belägenhet. Medvetenheten har vuxit fram gradvis tack vare SAPTAGRAM, en av dessa frivilliga organisationer utan vilkas aktiva hjälp IRWP-programmet inte kommer att fungera, som vi fått höra.

Saptagram organiserar både kvinnor och mansgrupper. Innan IRWP kom in i bilden hade organisationen arbetat i flera år i detta område. Mest har kvinnor och män från landlösa familjer organiserats kring oavhängiga ekonomiska aktiviteter, tex silkesmaskodling, som har utgjort grunden för undervisning och social medvetenhet.

Bland vägarbetarna märker man tydligt skillnaden mellan de organiserade Saptagram-arbetarna och de andra.

Strejk

Medan delar av Kvinnorådet är i Faridpur börjar en av mansgrupperna strejka. De har blivit lurade på sin lön som hade utlovats med 240 Taka för en viss kvantitet grävd jord (1000 kubikfot) och de skulle nu bara få 120–130 Taka. Stämningen är upphetsad.

— Vi ska klå upp honom som är ansvarig för det här i programkommittén, hotar några.

— Vi kräver vår rätt.

Inför de utländska gästerna, som bantar hela mötet, får gruppen löfte om att saken ska undersökas. Nästa dag anställs de med den uppgjorda lönen. Men bara några dagar senare får de veta att lönen ändå blir 140 Taka. Projektkommittémedlemmar använder fula tricks, bryter sönder de enkla mätinstrumenten, med mera. Sedan Kvinnorådet lämnat landet avskedar projektkommittén arbetare från fyra av de sex kvinnogrupperna och några mansgrupper, allt som allt får omkring 400 arbetare gå.

Nu händer saker på löpande band. De i organisation och solidaritet tränade Saptagram-arbetarna ger sig inte så lätt, 150 av de manliga arbetarna marscherar till den distriktsansvarige för att överklaga. (Man måste då komma ihåg att i landet råder undantagslagar som förbjuder möten med fler än fem personer och i synnerhet är demonstrationer förbjudna). Ryktet har gått före demonstranterna. De blir mötta på halva vägen av en lägre tjänsteman och lugnade med löften om återanställning till rättvis betalning.

Men ingenting händer på en hel vecka. Saptagram-ledaren på orten, Sultana Begum, vänder sig då till den lokalt ansvarige tjänstemannen. Men han vill inte göra någonting utan hänvisar henne till projektkommittén.

Mellan projektkommitté-medlemmar och arbetare hade redan utspelat sig slagsmål och en arbetare blivit svårt skadad.

Myndigheterna blir alltmer ovilliga att befatta sig med dessa 'besvärliga' arbetare. Den lokale tjänstemannen anklagar Saptagram för uppvigling. Sultana Begum vänder sig till den militära övervakningsstyrkan. Denna vill dock inte bland sig i 'ekonomiska' angelägenheter. Alla institutioner som egentligen borde försvara arbetarnas rättigheter vägrar dem sitt stöd. Sultana går till en lokal tidning som lovar att skriva om saken.

Under tiden fortsätter projektkommittén att lura de kvarvarande arbetarna på deras löner genom felaktig mätning och ändlösa fördröjningar.

Arbetare avskedas

Då föreslår Saptagram-arbetarna en traditionell fredlig demonstration — en *gheraoh* (en sorts sittstrejk). 400 arbetare, både män och kvinnor, ger sig iväg till den lokale tjänstemannens kontor. Han är inte anträffbar. Då fortsätter 150 till högre instans, till DC (Deputy Commissioner) och överlämnar en petition. Och under två dagar stoppar alla grupper arbetet. Då sänder DC en undersökningsgrupp till platsen. Diverse höga tjänstemän anländer också — och så kan korruptionens spel börja. Går det inte att muta arbetet, så kan man kanske skrämma dem. Men både det ena och det andra går hem hos några, som inte vågar annat. Anklagelser och motanklagelser. Sultana tillkallar polisen för att förhindra nya slagsmål.

Fem veckor har gått sen Kvinnorådet bevitnade upprinnelsen till alla dessa händelser. Skenbart tycks projektkommittén ha avgått med "segern". Saptagram körs totalt över. Alla som varit med på demonstrationen avskedas. Arbetet fortskrider sedan i mycket långsam takt. 50 av de tidigare avskedade 400 anställs igen, men endast 'oorgani-

serade', utan garanterade löner eller riktiga mätningar. Men två undersökningar har sedan gjorts. Den rapport som hittills offentliggjorts bekräftar att omfattande mygel ägt rum och kontrollen vid utbetalning av pengar kringgåtts.

Frågor inställer sig: Vad kommer nu att hända med Saptagram? Myndigheterna är klart negativa till dem och deras arbete. Kanske är det först genom dessa händelser som man högre upp i hierarkin har fått ögonen på gruppen. Förmodligen kommer de att bevakas, deras rörelsefrihet att inskränkas och kanske spolieras deras möjligheter helt att arbeta vidare med kvinnorna från landlösa familjer och några av deras män.

Och hur ställer sig då projektledningen? Och SIDA? Man måste komma ihåg att Saptagram och liknande grupper ju särskilt ombetts att medarbeta i IRWP, och på sina egna premisser.

Vad gör SIDA?

Då i början av mars, när man i Dhaka på IRWP-kontoret fick vetskap om strejken kallade man den ett glädjande tecken på medvetenhet. Hur ser man på det idag? Står man fortfarande på de förfördelades sida? Följer man upp sådana händelser och tvingar myndigheterna att efterleva uppgjorda kontrakt?

Denna händelse i Faridpur är inte och kommer självklart inte att vara den enda sammanstötningen mellan myndigheter och befolkning. Men man kan se det som ett testfall för hur allvarligt menade de stolta programförklaringarna egentligen är – programförklaringar som har skrivits under av SIDA, DANIDA, NORAD och Bangladesh regering.

Det vore för enkelt av biståndsmyndigheterna att bara hänvisa till den allmänna korruptionen i landet. Den har förvisso stora dimensioner. Men det är ingenting nytt och borde i så fall ha föranlett SIDA att för länge sedan dra tillbaka allt bistånd till Bangladesh. Det måste ändå ha funnits någon liten förhoppning om att detta program kunde ha vissa utsikter att närma sig de uppsatta målen. Inte sätter man sig väl annars i treåriga segslitna förhandlingar, bryr sin hjärna, kalkylerar och beräknar, anlitar klokt folk, utforskar jordmänen i Bangladesh, går i samarbete med frivilligorganisationer. Man måste ju räkna med att folk ute på landsbygden i Bangladesh tar saken på allvar och börjar tro på sina rättigheter. Åtminstone rättigheten att få sin uppgjorda lön. Eller?

Och detta är ju, utifrån sett, en sån liten del av måluppfyllelsen, fast den för de inblandade arbetarna är livsviktig.

Vem tjänar på projektet?

Men de 'stora' frågorna: När vägen är färdigbyggd, vem får nytta av den då? Och hur ska jordbruksproduktionen sti-

10 år – spenslig och undernärd. Och med det vuxna allvaret i ögonen hjälper hon sin mor med det tunga schaktningsarbetet.

muleras och vems jordbruksproduktion i så fall?

Insiktsfullt säger redan SIDAs Insatspromemoria 1981 följande:

"Så länge den grundläggande ekonomiska och sociala strukturen på landsbygden består, torde de långsiktiga fördelarna i allt väsentligt komma att tillfalla de större jordägarna, affärsmän och entreprenörer. Det är därför av avgörande betydelse att det svenska stödet i hög grad görs avhängigt av konkreta försök från bangaldeshisk sida att stärka målgruppens intressen."

Dessa 'konkreta försök' måtte ändå ha krönts med viss framgång eftersom SIDAs styrelse uttalar sig för fortsatt stöd till Bangladesh i allmänhet och till landsbygdsutvecklingen i synnerhet. I sitt samarbetsprogram för 1983/84 – 1984/85 med hänsyftning till IRWP och EIP, ett program för flodreglering och dränering:

"Båda dessa insatser syftar till att ge sysselsättning och inkomster åt de fattiga, samtidigt som de bidrar till ökad jordbruksproduktion. Stödet till IRWP och EIP utgör kärnan i SIDAs strävanden att inom ramen för det projektbiståndet direkt nå jordlösa och småbönder på Bangladesh landsbygd. Båda insatserna har möjlighet att bli stora."

Jag undrar i mitt stilla sinne för vem programmen kommer att bli stora? Och jag skulle gärna vilja ha besked hur "målgruppens" intressen har stärkts? Vilka tecken tyder på det?

Är det inte så i själva verket att de tillfälliga inkomsterna under projektets byggnadsskeden i bästa fall tillfaller de fattigaste, daglönarna, medan den varaktiga standardhöjningen tillfaller de stora jordägarna och gör dem mäktigare än någonsin? Detta bådär i så fall inte gott för de fattiga man säger sig vilja hjälpa.

”Spännande och välskrivet om Bangladesh”

Vibeke Jørgensen: Poor Women and Health in BANGLADESH. Pregnancy and Health. SIDA 1983.

Medicinsk antropologi, d v s hur människor i olika kulturer och även i olika sociala situationer inom samma kultur ser på sjukdomar och sjukdomars förebyggande och bot har på senare år rönt ett ökat intresse världen över. Även i Sverige kan man märka ett gryende intresse, dock än så länge bemött med viss tveksamhet av den institutionerade medicinen och hälsovården. Sverige, som snabbt blivit ett invandrarsland till vilket kommer grupper från vitt skilda kulturer, borde ju om något känna spänning och fascination inför att lära känna hur människor reagerar inför vår vårdapparat och vår hälsovård (även hur svenskarna själva reagerar). Den solidaritetskänsla som Sverige uppges ha för de fattiga länderna och de biståndsinsatser vi försöker göra internationellt inom hälsovård och familjeplanering, borde ju ytterligare öka lusten att lära känna tänkesätten och reaktionerna bland andra folk. Antropologi i allmänhet vidgar vår förståelse och respekt för

andra människor, vi kommer dem närmare samtidigt som vi lär känna oss själva bättre.

Vibeke Jørgensen med bakgrund som socialarbetare och psykolog har efter flera års arbete i landsortsbyar i Bangladesh för SIDA:s räkning gjort en socialantropologisk studie över hur fattiga kvinnor i Bangladesh ser på graviditet och hälsa. Studien har nu publicerats av SIDA och kan rekvideras därifrån (Informationsbyrå, SIDA, 10525 STOCKHOLM).

Det är en spännande och välskrivet liten bok som ger insyn i kvinnornas situation i Bangladesh och den religiösa, kulturella och sociala bakgrund som betingar deras situation. Man finner en övertygande och mänsklig logik mellan deras livssituation och hur de ser på hälsovård, graviditet och barnbegränsning. Vibeke Jørgensens studie blir därför också ett viktigt bidrag vid planering av primär hälsovård i Bangladesh i strävan efter att möta människornas starkast upplevda behov.

I Sverige försöker vi nu att få gensvar för en introduktion av medicinsk antropologi som ämne inom vårdlinje- och medicinarutbildningen. Vibeke Jørgensens studie är en utomordentlig bakgrund för ett seminarium i en sådan undervisning. Lika väl lämpar den sig för diskussioner i studiecirklar för kvinnofrågor eller för u-landsproblem. Men främst är den lilla boken spännande läsning för var och en som vill veta mer om sina medmänniskor.

Lars Engström
Med dr, Docent

U-land i smaskig förpackning

JORDENS FOLK – INDIEN, SRI LANKA

Bonnier Fakta, 1982. 144 sid.

”Jordens folk” heter en internationell praktserie på sju ton verk om folken i olika delar av världen. Stort format, rika färgillustrationer och smaskig som en transnationell supermac är det föreliggande exemplaret som handlar om den indiska subkontinenten.

Visst är den lockande att trycka i sig, men liksom hamburgaren efterlämnar den en tom och lätt oljig smak.

Det är bilderna som skall locka och de är verkligen häftiga. Här finns tre styva bildreportage om ”den indiska civilisa-

tionen vid Ganges”, om ”monsunen och livscykeln” och om ”människorna i Calcutta i Bengalen”. Dessutom har man kryddat anrättningen med osorterade lik, krymplingar, maharadjor, nakna gubbar, heliga män, vackra kvinnor, bara bröst, elefanter, fakirer med pinnar genom huvudet och krokare i lären samt en hel del annat smått och gott. Jojomensan, här skall det tjänas kulor och den skall ju sälja både i Italien, Sverige och Hotaheiti. Därför har man för säkerhets skull också undvikit alla störande bilder av människor i vardag och arbete.

Men det går ju inte bara att sälja bilder, det hela måste ju ges ett seriöst intryck också och böckerna utges mycket riktigt under rubriken ”Bonniefakta” i Sverige. Till den änden har man uppbyggat den gamle försvarslöse socialantropologiske nestorn Sir Edward Evans-Pritchard som ”sakkunnig för serien”. Här finns alltså texter om allt från hinduismen och maharadjornas nedgång till parserna i Bombay (med en detaljrik och upplysande beskrivning av hur dessa gör sig av med sina ruttande döda) och gonderna i centrala Indien (med en lika instruktiv genomgång av deras syn på tillfälliga sexuella förbindelser). Men kanske är det så att alla antropologer är nekrofiler eller gubbsjuka?

Eftersom texterna bara skall legitimeras och piffa upp bilderna kan man naturligtvis inte kräva någon sorts tankebakom uppläggningsen eller hoppas på att man skall vandra ut ur boken med en fördjupad syn på folken i Sydasiens eller hur samhällena fungerar där.

Men någon förvåning väcker det ändå att så många felaktigheter och uppenbart nonsens ingår – här kan man få reda på att kastlösa det är ”människor som av någon anledning blivit utstötta från sin kast”,

att ”Indien är en av de få nationer där existensen av ett flertal raser inte har orsakat sociala och politiska spänningar”

att utvecklingstakten i jordbruk och industri varit mycket långsammare än befolkningstillväxten

att ”en hindukvinna aldrig är beslöjad”

att ”Indiens folk har lärt sig ta olyckorna – hungersnöden, översvämningarna och cyklonerna – som de kommer. De ökar inte på sina bekymmer genom att gruva sig för katastroferna i förväg. De har lärt sig att inte tänka på dem”.

att... Ja förresten, det får räcka så, man skall inte frossa i andras olyckor.

Men visst är den majsig att bläddra i.

Lasse Berg

INDIEN

Pengar i sanden:

Delstatsregeringen i Rajasthan utsätts för hård kritik efter att ha misskött ett projekt att borra 31 000 brunnar. Brunnarna har blivit dyra, men inte ens hälften av dem fungerar. Mer än 40 miljoner kronor beräknas ha gått förlorade genom korrupta politiker, tjänstemän och entreprenörer.
(*India Today 15/4*)

Hustrubrännningar:

Enligt uppgifter i parlamentet brändes under förra året i Delhi 610 kvinnor ihjäl av sina män eller deras familjer. Det är ofta dispyter om hemgift som ligger bakom. Att kvinnorna just bränns ihjäl beror på att mannen och hans familj har goda möjligheter att skylla på olycka eller självmord.
(*FEER 28/4*)

Gandhi mot Gandhi:

Maneka Gandhi, änka efter Indira Gandhis son Sanjay Gandhi, bildar ett politiskt parti, Rashtriya Sanjay Manch. Maneka och hennes svärmor uttrycker ofta giftigheter om varandra i pressen. Det nya partiet ska lösa stora frågor som korruption och arbetslöshet, men också små som att apelsinmarknaden i Nagpur ska komma under tak. Maneka kommer i nästa val ställa upp i en valkrets där hennes huvudkonkurrent blir Rajiv Gandhi, Indira Gandhis andra son.
(*India Today 30/4*)

Skandal i Rajasthan:

1958 påbörjades arbetet på en 45 mil lång bevattningskanal i Rajasthan nära den pakistanska gränsen. Kanalen beräknades bli klar 1965, men är fortfarande långt ifrån färdig. Projektet plågas av dålig planering, byggfusik och korruption.
(*India Today 31/7*)

Textilstrejken slut:

Den arton månader långa textilstrejken i Bombay går mot sitt slut. De 230 000 arbetarna, tvingade av hunger, återvänder i allt stridare strömmar till fabriker där de tvingas acceptera rationaliseringar och sänkta löner. Strejken har misslyckats, men arbetarna uppger fortfarande ger sitt stöd till Datta Samant, den militanta fackföreningsledaren som lett strejken.
(*India Today 31/7*)

Vapen från öst och väst:

Under 70-talet köpte Indien mycket militär utrustning från Sovjet, men under senare år har man börjat köpa allt mer från västländer. Sovjet har oroats av denna utveckling och när den indiska försvarsministern nyligen besökte Moskva fick han en rad lockande förslag med sig hem. Sovjet förklarade sig villigt att sälja mycket avancerade vapensystem, ge billiga krediter, acceptera betalning i rupis och att förlägga viss tillverkning till Indien.
(*India Today 15/8*)

Kalle Kjellman

BANGLADESH

Mera bistånd till Bangladesh:

I samband med det årliga biståndsgivarmötet som ägde rum under Världsbankens ledning i Paris i april, lämnades biståndsåtaganden för 1983/84 på sammanlagt 1,6 miljarder US dollar, eller i stort lika mycket som föregående år.

I juni underteckades ett nytt, två-årigt samarbetsavtal mellan Sverige och Bangladesh för perioden 1983/84–1985/86. Avtalet, som utgår ifrån en biståndsnivå på 145 milj kronor/år innebär inga större nyheter vad gäller inriktning och innehåll i det svenska biståndet.

Urvattnad jordreform:

Efter två års utredningar presenterades i våras den senaste jordreformkommissionens förslag. Redan dessa var relativt betydelselösa. Av dess förslag har militärregeringen i juli beslutat genomföra ett fåtal. Det existerande taket för jordinnehav förblir oförändrat och reformen avser främst arrendeförhållandena. Den traditionella hälften-delningen ersätts av ett tredelningssystem och arrendatorer ska få besittningsrätt till jorden efter ett visst antal års brukande. Minimilön för lantarbetare har också i princip godkänts. Hur reformen faktiskt ska genomföras och övervakas sägs det föga om.

Taggtrådsstängsel mot Assam:

Indien har beslutat uppföra ett 330 mil långt taggtrådsstängsel i Assam som en barriär mot den illegala invandringen till Bangladesh. Stängslet kommer att kosta hundratals miljoner kronor och har väckt indignation i Bangladesh.

Nytt löfte om val:

General Ershad, CMLA (Chief Martial Law Administrator), meddelade att allmänna val skall hållas i mars '85 om det då råder ordning och reda i landet, och om omständigheterna tillåter.

En allians av 15 partier som inkluderar landets största politiska parti Awami League (Hasina) anklagar honom för att försöka manövrera i avsikt att legalisera militär-diktaturen i demokratins namn. Enligt militärledningen skall lokala val hållas mellan dec 83 och mars 84. Ershad har emellertid misslyckats att öppna dialog mellan juntan och mera betydande politiska partier. Femtonpartialliansen som leds av Awami League (Hasina), Bangladesh Nationalist Party (BNP) som leds av Sattar och elvparti-alliansen National United Front (NUF) som leds av fd president Mushtaque, har alla vägrat att delta i en sådan dialog.
(*Holiday 9/7 & FEER*)

Brytning i Awami League:

Efter ett två veckor långt öppet gräl av beskyllningar och motbeskyllningar bröts landets största politiska parti, Awami League (Hasina) sönder i två rivaliserande grupper. Huvudgruppen leds fortfarande av Sheik Hasina Wazed och inkluderar personligheter

som Dr Kamal Hossain, Zohra Tajuddin etc. Ledaren för den andra gruppen, Abdur Razak anklagades för att "falla i hand med imperialismen och reaktionära kretsar". Till Razak-gruppen hör bl a Abdul Malek Ukil och Abdul Momin. De föredrar ett gemensamt program tillsammans med progressiva och vänsterinriktade partier i kampen mot juntan.
(*Holiday 13/8*)

Iftekhar Hossain

AFGHANISTAN

Demonstration i Stockholm:

dagen före det islamitiska nyåret (den 19 mars) tågade ca 450 personer från Sergels torg till Kungsträdgården under parollen "Sovjet ut ur Afghanistan". Bl a deltog LO-förbundet i Stockholm, Stockholms arbetarkommun, Svenska freds och skiljedomsföreningen och ungdomsförbunden av alla stora politiska partier utom vpk.
(*DN 20/3*)

Ovanligt hårda strider

mellan gerilla-enheter och regeringsstyrkor, stödda av sovjetiska trupper, utbröt vid början av våroffensiven, rapporterades av västerländska diplomatiska källor i Islamabad den 29 mars.

Samma källor uppgav den 10 maj att regeringsstyrkor har riktat hårda angrepp med artilleri och bomber mot gerilla-ställningar norr om Kabul.
(*FEER 7/4 & 19/5*)

Framgångar för gerillan?

– ett angrepp på Jalalabads flygplats utfördes av gerilla-enheter och resulterade i 21 döda afghanska och sovjetiska soldater, meddelade Afghan Islamic Press (som stöder motståndsrörelse) den 29 maj.

– 200 kommando-soldater dödades då de angreps av motståndsstyrkor i Pakhtiaprovinns (Islamabad den 7 juni).

– 60 personer dödades då gerilla-enheter angrep en sovjet-byggd sådesilo nära Kabul (New Delhi den 5 juli).

– afghanska säkerhetsstyrkor dödade av misstag åtminstone 20 av sina egna män då de bombade en armé-barack i Ghazni som de trodde hade intagits av gerillan (Islamabad den 9 augusti).

(FEER 9/6, 16/6, 14/7 & 18/8)

Samtal med Pakistan

i Genève fortsätter. Före den tredje rundan (16–24 juni) förklarade Diego Cordovez, FN's speciella sändebud, att 95% av de problem som hindrar en överenskommelse, har lösts. Vid slutet av denna samtalsrunda vägrade han dock att uttrycka sig lika exakt.

Pakistan vill ha en plan och en tidstabell för tillbakadragandet av de sovjetiska trupperna så att de afghanska flyktingarna kan återvända hem. (Den sovjetiska ambassadören i Pakistan utlovade den 19 maj en sådan tidstabell.)

USSR kräver genom den afghanska delegationen att Pakistan och andra utländska krafter inte blandar sig i Afghanistans interna angelägenheter.

Detta krav syftar främst på att Pakistan påstås stödja gerillan genom att ge den fristad, träning och vapen. Pakistan är villig att gå med på detta krav, men har svårt att verkställa detta utan internationella garantier.

USSR vill att China och USA står som garant, medan Pakistan vill att alla permanenta ledamöter av FN's säkerhetsråd går i borgen, inklusive USSR. Iran vägrar att delta i Genève-samtalen vilket gör det tveksamt om USSR verkligen är beredd att lämna Afghanistan. (FEER 2/6, 9/6 & 7/7 – EPW 18/6)

Svältkatastrof hotar

visar en privat undersökning av Azam Gul, en afghansk agronom, som hoppade av till Pakistan ifjol. Från Peshawar började han med hjälp av f.d. studenter studera spannmålproduktionen i Afghanistan och fann att skörden av de fem viktigaste grödorna 1982 bara var mellan 20–25% av den 1978.

(FEER 16/6)

Gerard Rikken

SRI LANKA

Regeringen vinner "krigsval":

Det regerande UNP vinner den 18/5 14 av 18 fyllnadsval till parlamentet samt de flesta mandat i 37 kommunala valkretsar. Fyllnadsvalen arrangerades endast i de valkretsar där UNP förlorat i presidentvalet den 10/10 82 och/eller folkomröstningen den 22/12 82. Valet var bl.a. av detta skäl hårt kritiserat.

Oppositionspartiet SLFP ansåg att UNP missbrukat statsapparaten och utnyttjat gangsters för att vinna valet. De flesta tamiler bojkottade valet.

Flera dödsskjutningar hade föregått valet. Bl.a. dödades tre UNP-män i Jaffna-området och en vallokalsvakt av vad som antas vara tamilska separatister. Armén bedrev vid flera tillfällen terroraktioner i Jaffna under samma tid med ett okänt antal offer.

(FEER 2 & 23/6)

Mordvåg på tamiler kulminerar:

Under hela våren och sommaren intensifieras förföljelserna mot framför allt ceylonesiska tamiler. Säkerhetslagarna skärps och antalet lynchningar, mordbränder och dödsskjutningar ökar ständigt. Den eldfångda situationen kulminerar i massförstörelse och massmord på tamiler i slutet av juli. Se vidare nyhetskronologin i Sri Lanka-delen av detta nummer.

Thomas Bibin

NEPAL

En protestmarsch mot premiärministern

Surya Bahadur Thapa genomfördes den 21 maj i Kathmandu av statstjänstemän och parlamentsledamöter som krävde hans avgång. (FEER 2/6)

Begränsningar i den fria importen

av lyxvaror tillkännagavs av premiärminister Thapa i början av juni i ett försök att stävja hans motståndare i parlamentet. Transportproblem, trakasserier i Calcutta's hamn, byråkratiska hinder vid ansökan av exporttillstånd och tullens agerande har anförts som ursäkt av handelsmän för att hellre satsa på import än export. Under de senaste åtta månader dessförinnan importerade Nepal för ca 2,5 miljard kronor, men exporterade bara för 400 miljoner kronor. Flera importtillstånd upphävdes och nya tillstånd ska inte utfärdas för en tid framöver. (FEER 23/6)

Ny regering:

Premiärminister Surya Bahadur Thapa avgick den 11 juli sedan han förlorade ett förtroendevotum vilket följde på tillbakaträdandet av 22 ministrar. Dagen därpå valdes Loken-dra Bahadur Chand till ny premiärminister av parlamentet.

(FEER 21/7 – EPW 16/7)

Gerard Rikken

PAKISTAN

Fortsatta religiösa oroligheter i Karachi:

De religiösa motsättningarna mellan sunni- och shiamuslimer i Karachi, som startade den 28 januari till följd av vanhelgandet av en shiamoské, fortsatte hela mars månad. I april blossade oroligheterna upp på nytt sedan ett rykte spridit ut att två sunniter dödats av shiamuslimer. Den 12 april inkallades trupper till Liaquatabad, den del av Karachi där oroligheterna började och där mellan 20–30% av befolkningen är shiamuslimer. (Totalt beräknas ca 15% av Pakistans 85 miljoner muslimer tillhöra shiasekten.) Den 14 april exploderade en bomb i en av stadens shiamoskéer.

Myndigheterna har bemött oroligheterna med massarresteringar och avskräckande prygelstraff. På en och samma dag sägs 136 personer ha spöats med kedjor, däribland flera minderåriga, i Centralfängelset i Karachi. (FEER 21/4, 28/4 & 16/6)

Arbetare demonstrerar mot privatiseringen av ghee-industrin:

Arbetarna vid landets ghee-fabriker (ghee = margarin i halvflytande form) protesterade mot regeringens planer på att privatisera ghee-industrin. Företagen nationaliserades under Bhuttos regeringsperiod. Företrädare för arbetarna hävdar att en privatisering leder till lägre kvalitet på ghee, som är en basprodukt i pakistanska hushåll. Stora demonstrationer och massmöten anordnades i Lahore och Faisalabad den 22 mars av Pakistan Ghee and Oil Mill Workers Federation. (The Struggle maj 1983)

Ökat bistånd:

Den 18 april samlades det Världsbanksledda Pakistankonsortiet till ett tvådagarsmöte i Paris. Pakistan representerades av planerings- och utvecklingsminister Mahbub-ul-Haq, och bland de deltagande länderna återfanns också Sverige.

Konsortiet beslöt att öka biståndet till Pakistan med 250 milj dollar till 1,4 miljard dollar under perioden 1983–84, med början från den 1 juli. Biståndet är dock bundet till inköp i vissa länder. Av finansieringen svarar Världsbanken för 340 milj dollar, Asian Development Bank för 275 milj dollar och USA för 275 milj dollar, och bland övriga finansörer återfinns Japan och Västtyskland. Konsortiet anslog också 20 milj dollar till ett skogsplanteringsprojekt som skall ge afghanska flyktingar arbete. Nära 2/3 av det nya biståndet kommer emellertid att gå tillbaka till givarländerna i form av återbetalningar av gamla lån. Pakistans totala utlandsskuld är nu upp i 9 miljarder dollar.

FEER 12/5

Baluchifolken kräver total självständighet:

Från sin exil i London deklarerade förre chefsministern Attaullah Mengal att baluchifolken inte längre håller fast vid sitt 35-åriga krav på regional anatomi utan nu kämpar för totalt oberoende från Pakistan. Mengal fängslades av Bhuttos regering år 1973 efter påtryckningar från dåvarande shahen av Iran, som inte ville se en socialdemokratiskt vald regering så nära sina gränser. Arresteringen startade en rebellrörelse i provinsen. Armén inkallades och till slut var en fjärdedel av pakistans styrkor stationerade i Baluchistan, tillsammans med förband från Iran. Mengal släpptes år 1977 sedan Zia-ul-Haq tagit makten, och därefter slöts ett fördrag om eldupphör med regeringen.

(FEER 30/6)

Zia utlovar val till nationalförsamlingen:

Den 12 augusti utlovade Zia-ul-Haq att fria val till nationalförsamlingen ska hållas före den 23 mars 1985. Detta löfte är något som oppositionen knappast sätter någon tilltro till. Den 23 mars är dessutom arméns dag då de pakistanska försvarsstyrkorna håller sina stora parader. Zia har också förklarat att endast sanna patrioter och goda muslimer får ställa upp i valet. En kommission som tillsatts av regeringen håller dessutom på att omarbota konstitutionen.

(DN 20–21/8)

nyhetsöversikt fortsätter på baksidan

Anteckning om ny adress eller dylikt

BEGRÄNSAD EFTERSÄNDNING

Om adressaten begärt eftersändning p g a definitiv avflyttning ska försändelsen inte eftersändas. Denna talong återsändes till avsändaren med uppgift om ny adress

VID OBESTÄLLBARHET

Denna talong ska återsändas med anteckning om orsaken till obeställbarheten, samt ev ny adress.

Avsändaren garanterar returporto som ekonomipost

AVS
Sydasienbulletinen
Box 1625
221 01 Lund

Våg av protester mot militärdiktaturen

Oppositionsrörelsen för återupprättandet av demokratin (MRD) hade uppmanat folk till en civil ohörsamhetskampanj från den 14 augusti, Pakistans självständighetsdag. Kampanjen har hörsammats av framförallt befolkningen i provinsen Sindh och av studentorganisationerna och advokaterna.

I samband med firandet av självständighetsdagen drabbade MRD-sympatisörer samman med regeringsanhängare vid statsgrundaren Jinnahs mausoleum i centrala Karachi. Polisen var förvarnad och ingrep med tårgasbomber för att skingra massorna. Under veckan som följde spred sig de regeringsfientliga protesterna till en rad städer i Sindh, och även från andra delar av landet rapporterades oroligheter. Med början den 19 augusti tog militären över kontrollen av flera städer i Sindh, och en klappjakt på oppositionsledare startade. Den 20 augusti hade så totalt 42 personer dömts till prygelstraff och minst 20 personer dödats i samband med oroligheterna.

Den 22 augusti deltog för första gången studenterna i de regeringsfientliga demonstrationerna som fordrar Zia-ul Haqs avgång. De krävde också att de oppositionspolitiker som fängslats under veckan släpps fria och att militärförbanden dras tillbaka. Vänsterpartiet PNP (Pakistan National Party) har också anslutit sig till protesterörelsen och kallat till en allmän strejkdag i Baluchistan.

Medan protesterna mot regeringen fortsatte i ett tiotal städer i Sindh, så uteblev 100-tals advokater den 25 augusti från domstolarna i protest mot de prygelstraff som utdömts mot demonstranterna. Samtliga domstolar i Lahore och Peshawar stängdes under 4 timmar medan advokaterna höll protestmöten. De krävde omedelbara fria val och ett slut på undantagslagstiftningen.

MRD har utlyst ett massmöte i staden Khairpur i norra Sindh till den 27 augusti, och hoppas därmed att protestvågen sprider sig till landets folkrikaste provins Punjab. Samtidigt meddelas att protesterna nu också nått Kashmirprovinsen.

(DN 15/8, 18/8 & 27/8)

Birgitta Johansson

The Struggle

Reagan's Man i Islamabad